

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»

ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Кафедра дошкільної та початкової освіти

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня: «магістр»

на тему:

**ВИКОРИСТАННЯ ЦЕГЛИНОК ЛЕГО В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК
ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Виконала:

студентка II курсу магістратури, 22 М групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

Бабко Катерина Олексіївна

Науковий керівник:

к. пед. н., доцент Турчина Ірина Станіславівна

Чернігів – 2023

Роботу подано до розгляду «___» _____ 2023 року.

Студентка

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота розглянута на засідання кафедри *дошкільної та початкової освіти*
протокол № _____ від «___» _____ 2023 р.

Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри

_____ (підпис)

Ірина ТУРЧИНА

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бабко К.О. «Використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів». Кваліфікаційна робота освітнього ступеня – магістр. Спеціальність – 013 Початкова освіта. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. м. Чернігів, 2023 рік. Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню ефективності використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів. У роботі ми проаналізували особливості соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку, враховуючи психолого-педагогічні та методичні аспекти цього процесу. Експериментально підтвердили, що використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі сприяє ефективному формуванню соціальної компетентності молодших школярів. Висвітлено важливі аспекти ефективного використання цеглинок ЛЕГО для розвитку критичного мислення, творчості та рішення конфліктних ситуацій, що безпосередньо впливають на соціальну компетентність учнів.

Ключові слова: соціальна компетентність, молодші школярі, ЛЕГО-конструктор, освітній процес, критичне мислення.

ABSTRACT

Babko K. A. «The use of LEGO bricks in the educational process as a means of forming social competence of younger schoolchildren». Qualification work of the educational degree-master's degree. Specialty - 013 primary education. National University «Chernihiv collegium» named after T. G. Shsvchenko. Chernihiv, 2023. The qualification work is devoted to the study of the effectiveness of using LEGO bricks in the educational process as a means of forming the social competence of younger schoolchildren. In this paper, we analyzed the features of social competence of Primary School students, taking into account the psychological, pedagogical and methodological aspects of this process. We have experimentally confirmed that the use of LEGO bricks in the educational process contributes to the effective formation of social competence of younger schoolchildren. Important aspects of the effective use of LEGO bricks for the development of critical thinking, creativity and conflict resolution that directly affect the social competence of students are highlighted.

Key words: social competence, primary school students, LEGO construction, educational process, critical thinking.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЛЕГО-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	10
1.1. Формування ключових компетентностей молодших школярів як психолого-педагогічна проблема	10
1.2. Види ЛЕГО-конструктора та його місце в освітньому процесі початкової школи.....	20
1.3. Стан досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній та методичній літературі.....	31
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЩОДО..	37
ВИКОРИСТАННЯ ЛЕГО-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	37
2.1. Структура, ознаки та рівні сформованості соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку.....	37
2.2. Організація педагогічного дослідження.....	46
2.3. Дослідження ефективності системи роботи з цеглинками ЛЕГО як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів	55
2.4. Методичні рекомендації щодо використання цеглинок ЛЕГО як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів	69
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

В умовах розвитку сучасного освітнього простору Нової української школи особливої актуальності набуває готовність майбутньої особистості до громадської активності та відповідальності за свої вчинки та дії. Пріоритетність формування соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку визначено в Державному стандарті початкової освіти, Концепції «Нова українська школа» та інших нормативно-правових документах. Тому важливого значення набуває опанування учнями початкової школи соціального досвіду відповідно до їх вікових особливостей, життєвого досвіду, з урахуванням системи цінностей та особливостей соціуму, в якому виховується і зростає дитина, його морально-правових норм, звичаїв, традицій.

Соціальна компетентність є важливим аспектом розвитку дітей, особливо у молодшому шкільному віці. Вона включає у себе такі навички, як спілкування, співпрацю, розв'язання конфліктів, емоційний інтелект та інші, які необхідні для успішної адаптації у суспільстві.

Ефективним засобом педагогічної роботи з молодшими школярами є використання цеглинок ЛЕГО. Ці конструктори сприяють розвитку креативності, уяви, просторового мислення та моторних навичок у дітей. Крім того, гра з цеглинками ЛЕГО може стимулювати співпрацю, комунікацію та колективну роботу, оскільки діти виконують завдання разом, діляться ролями та обговорюють результати.

Цеглинки ЛЕГО можуть бути використані для створення сценаріїв, ролевих ігор та колективного проектування, що сприяє соціальній взаємодії та спільному конструктивному дослідженню. Це дозволяє дітям розвивати навички спілкування, роботи в групі, вирішення проблем та взаємодії з оточуючими.

Використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі може сприяти зацікавленості дітей у навчанні, залученню їх до активної діяльності,

візуалізації і конкретизації ідей, творчого вираження думок та розв'язання різноманітних завдань.

У сучасному світі, де діти виростають у середовищі технологій і електронних пристроїв, використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі може сприяти збереженню балансу між цифровим і реальним світом. Це дозволяє дітям розробляти такі навички, як творче мислення, проблемне мислення, критичне мислення, та забезпечує їх фізичний розвиток.

Крім того, використання цеглинок ЛЕГО може бути додатковим стимулом для залучення батьків та родини до освітнього процесу. Батьки можуть брати участь у спільних проектах з дітьми, сприяючи розвитку їх соціальної компетентності та зміцненню сімейних зв'язків.

Проблема формування соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку цікавила таких науковців, як Н. Бібік, С. Данилейко, С. Даниленко, Г. Коберник, М. Докторович, В. Коваленко, О. Крузе-Брукс, О. Литовченко, М. Гончарова-Горянська, О. Савченко та ін. Шляхи формування означеної компетентності проаналізовано у дослідженнях: Н. Білоцерковець, І. Зарубінської, Н. Борбич, Н. Калініної, О. Варецької, О. Галакової, І. Мирної, С. Козак, М. Докторович, Л. Єременко, О. Проценко, Р. Скірко, О. Кракаускене, Н. Ляхова,. Вивченням ЛЕГО конструювання займалися Л. Мітленко, С. Ладивір, І. Морозова, Ю. Демидова, І. Мордоус, О. Кононко, Н. Голота, Т. Пекер, І. Резніченко, О. Терещенко та ін.

Проте недостатньо висвітленим залишається питання формування соціальної компетентності учнів початкових класів шляхом застосування ЛЕГО-конструювання. Актуальність та значущість проблеми зумовили вибір теми дослідження: **«Використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів».**

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні ефективності використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

- проаналізувати стан досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній та методичній літературі;
- дослідити структуру, ознаки та рівні сформованості соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку;
- організувати педагогічне дослідження використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів;
- розробити методичні рекомендації щодо використання цеглинок ЛЕГО як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів.

Об'єкт дослідження – освітній процес у початкових класах.

Предмет дослідження – вплив конструкторів ЛЕГО на процес формування ключових компетентностей учнів молодшого шкільного віку.

Задля досягнення поставленої мети, було використано такі **методи дослідження:**

теоретичні: вивчення та аналіз педагогічної літератури щодо формування соціальної компетентності молодших школярів;

емпіричні: спостереження за процесом навчання молодших школярів, індивідуальні та групові бесіди; педагогічний експеримент для визначення сформованості соціальної компетентності молодших школярів;

статистичні: аналіз та обробка експериментальних даних.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці ігрових вправ для розвитку формування соціальної компетентності молодших школярів за допомогою використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі.

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом участі у конференціях:

1. Бабко К. Теоретичні аспекти застосування цеглинок ЛЕГО в початкових класах НУШ. Всеукраїнська онлайн-конференція з міжнародною участю «Стратегії та практика організації освітнього процесу в умовах

невизначеності: нові виклики та перспективи реалізації», НУЧК імені Т.Г.Шевченка (30 травня 2023 р., м. Чернігів)

2.IX Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки та освіти» (29 – 30 вересня 2023 року, м. Львів).(Додаток Г)

За матеріалами роботи опубліковано тези:

Бабко К., Турчина І. До проблеми використання ЛЕГО-технологій у процесі формування соціальної компетентності молодших школярів. IX Міжнародна науково-практична конференція «Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки та освіти». 2023. № 1. С. 58-60.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (41 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 100 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЛЕГО-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

1.1. Формування ключових компетентностей молодших школярів як психолого-педагогічна проблема

У сучасному світі, де знання швидко розвиваються і стають все більш спеціалізованими, освіта набуває особливого значення. Важливо забезпечити формування ключових компетентностей у молодшому шкільному віці, оскільки саме на цьому етапі формується основа для подальшого розвитку особистості.

Ключові компетентності охоплюють широкий спектр знань, умінь та навичок, які допомагають учневі успішно функціонувати в різних сферах життя і розвиватися як особистість. Ці компетентності включають, серед іншого, комунікативні навички, критичне мислення, самостійність, творчість, спроможність до співпраці та розв'язання проблем. Формування цих ключових компетентностей стає актуальною психолого-педагогічною проблемою, яка потребує уваги та досліджень.

Молодші школярі знаходяться на початковому етапі свого навчання, тому важливо створити для них оптимальні умови розвитку комунікативних навичок, навчати їх взаємодіяти, висловлювати свої думки та слухати інших. Критичне мислення також має велике значення, оскільки воно розвиває уяву та спроможність аналізувати інформацію [10].

Однак, формування ключових компетентностей у молодших школярів може зіткнутися з певними труднощами. Діти на цьому етапі розвитку ще не мають достатньої зрілості та досвіду, щоб повністю осмислювати значення ключових компетентностей. Вони можуть бути вразливими до стресу та

перевантаження, а також проявляти низьку самооцінку, що ускладнює їхній навчальний процес.

Одним із способів вирішення цієї проблеми є розробка педагогічних стратегій, спрямованих на підвищення мотивації та інтересу до навчання. Педагоги повинні створювати середовище, в якому учні відчують себе впевнено та сприймають навчання як цікаву та значиму діяльність. Застосування інтерактивних методів навчання, включення елементів гри та творчих завдань можуть зробити навчальний процес більш захопливим для учнів.

Важливо розвивати у молодших школярів навички самостійності та відповідальності. Педагоги можуть поступово передавати учням більше відповідальності за власне навчання, дозволяючи їм приймати рішення, самостійно вирішувати завдання та вести проектну діяльність. Це допоможе учням розвивати самоконтроль, критичне мислення та вміння приймати обгрунтовані рішення.

Крім того, варто підтримувати індивідуальний підхід до кожного учня, враховуючи його потреби, інтереси та особливості. Наприклад, одному учневі може бути цікаво вивчати математику через практичні завдання, а інший учень може найкраще засвоювати інформацію через візуальну ілюстрацію. Педагоги можуть використовувати різноманітні методики, техніки та матеріали, щоб задіяти кожного учня і розвинути його потенціал.

Однак, успішне формування ключових компетентностей у молодших школярів вимагає не лише зусиль вчителів, але й підтримки батьків та суспільства в цілому. Батьки можуть стати партнерами у навчанні, співпрацюючи з вчителями та підтримуючи розвиток компетентностей своїх дітей вдома. Важливо також залучати громадськість та створювати сприятливу освітню атмосферу, де підтримується інтерес до розвитку ключових компетентностей у молодших школярів [25, с.13-19].

У сучасній науці терміни «компетенція» та «компетентність» використовуються в різних значеннях та модифікаціях. Відповідно до

тлумачного словника іноземних слів, «компетентний» може означати особу, яка має достатні знання в певній галузі, є кваліфікованою та добре орієнтується в темі, відповідає вимогам, необхідним для конкретної діяльності.

Компетенції є відчуженими від суб'єкта та передбачають соціально закріплену норму, необхідну для якісної та продуктивної діяльності в певній сфері. Вони є результатом освітньої підготовки учня або студента та мають соціальний характер. Компетентність, у свою чергу, передбачає особистісну характеристику та ставлення до предмета діяльності. Вона є результатом набуття компетенцій, але відрізняється від них за своєю суттю.

Компетенція описує сукупність якостей особистості, які взаємопов'язані і є необхідними для ефективної продуктивної дії в певному колі предметів та процесів. З іншого боку, компетентність відображає володіння людиною відповідною компетенцією, яка містить її особистісне ставлення до предмета діяльності.

Іншими словами, компетенцію можна визначити як задану норму освітньої підготовки особистості, тоді як компетентність – як реально сформовані особистісні якості та мінімальний досвід діяльності. Оскільки компетентність є складним утворенням, більшість дослідників виділяють певні напрями чи групи в цьому педагогічному явищі: загальні (для всіх предметів), міжпредметні (для циклу предметів або освітніх областей) і предметні (для кожного навчального предмета).

Умовно можна виділити три стадії формування та розширення ключових компетенцій у сфері освіти: перша стадія (1960–1970) пов'язана з впровадженням понять компетенції та компетентності; друга стадія (1970–1990) зосереджена на розробці змісту понять, складових та типів компетенцій (Дж. Равен). Проблема активно досліджується не тільки в Україні. Вчені, такі як Р. Хмельюк, визначають компетентність як інтегровану якість особистості.

Третя стадія (1990 р. – до сьогодні) включає продовження наукових досліджень у цій області .

У рамках нашого дослідження важливою є ключова компетенція «навички навчання», що розкрита у психолого-педагогічних джерелах. У Законі України про освіту навчальні навички визначені як цілеспрямований процес опанування систематизованих знань про природу, людину, суспільство, культуру та виробництво за допомогою пізнавальної діяльності. Результатом такого процесу повинен бути «інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток особистості, який слугує основою для подальшої освіти і трудової діяльності» [26].

Значення терміну «вміти вчитись» полягає в загально-навчальних та інтегрованих навичках. На початковому етапі розвитку цього вміння включає в себе здатність зосереджуватися на слуханні вчителя, розуміти й запам'ятовувати матеріал, виконувати завдання вчителя, і наслідувати його дії. [37].

Далі розвиток цього вміння передбачає навички самостійного навчання, не тільки повторення того, що вчитель навчив, а й здатність навчатися самостійно, засвоювати нові знання з книжок та інших джерел навчальної інформації. Іншими словами, це вміння працювати самостійно. У початковій школі важливо приділити увагу питанням раціональної організації навчання, навчити учнів основам використання прийомів навчальної діяльності.

Уміння навчатись передбачає, що учень може самостійно виконувати основні етапи навчальної діяльності, які включають: встановлення мети, пошук засобів та способів її досягнення, виконання завдань (практична частина навчання), контроль та оцінка ходу та результатів роботи.

Щоб учень став самостійним, важливо дотримуватись принципу поступовості та поетапності взаємодії з учителем. Також доцільно приділяти особливу увагу поясненню важливості таких етапів, як формулювання мети, контроль та оцінка, які залежать від педагога, та є важливими рефлексивними компонентами навчального процесу, що передбачає врахування рівня знань та вмінь учнів.

Опираючись на наведені визначення, сформулюємо власне розуміння сутності поняття «навички навчання», яке об'єднує психологічні та особистісні характеристики студента зі змістовою та діяльнісною базою освіти. Перед тим, як описати його змістове наповнення та структуру, акцентуємо увагу на деяких аспектах стосовно сутності ключових компетенцій. Зокрема, О. Савченко виділяє навички навчання як фундаментальну компетентність навчального процесу [28, с. 37].

Важливість цієї проблеми підкреслює також той факт, що серед ключових компетенцій, прийнятих Радою Європи, включено такі, які безпосередньо пов'язані з навичками навчання:

- компетентності, пов'язані зі зростаючою інформатизацією суспільства; опанування відповідними технологіями, розуміння їх застосування, слабких і сильних сторін, здатність критично оцінювати інформацію, розповсюджену засобами масової інформації та рекламою;

- здатність навчатися протягом усього життя як основа безперервного освітнього процесу в контексті особистого, професійного та соціального розвитку.

У працях однієї групи вчених виділяється сім ключових компетентностей: ціннісно-смилова, загальнокультурна, навчально-пізнавальна, інформаційна, комунікативна, соціально-трудова та компетентність особистісного самовдосконалення.

Включення ключових компетентностей до нормативної та практичної складових освіти дозволяє вирішити протиріччя між засвоєнням учнями теоретичних знань та їх використанням для розв'язання конкретних життєвих завдань або проблемних ситуацій.

С. Трубачева виділяє ключові компетентності по-своєму:

- компетентність у самостійній пізнавальній діяльності, яка базується на способах отримання знань з різних джерел інформації, включаючи пізнавальні;

– компетентність у соціально-трудо́вій діяльності, включаючи уміння аналізувати ситуацію на ринку праці, оцінювати власні професійні можливості, орієнтуватися в нормах та етиці трудових взаємовідносин, а також навички самоорганізації;

– компетентність у побутовій сфері [32, с. 56].

Ключовим моментом є те, що всі визначені ключові компетенції мають багатофункціональний та надпредметний характер, що передбачає істотний інтелектуальний розвиток і ґрунтується на різних пізнавальних процесах. Порівнюючи наявні підходи до класифікації цих компетенцій з метою шкільної освіти, приходимо до висновку, що з педагогічної точки зору доцільно виділити як об'єкт спеціального формування ключову компетентність у вмінні учнів навчатися самостійно.

Маючи цю навичку, учень отримує індивідуальний досвід успішної роботи, запобігає перевантаженню, сприяє пізнавальній активності, ініціативі, раціональному використанню часу та освітніх ресурсів. Не менш важливим, на наш погляд, є факт, що людина, звикла до самостійного навчання, не губиться в нових пізнавальних та життєвих ситуаціях; не зупиняється, якщо не існує готових рішень; не очікує підказки, а самостійно відшукує джерела інформації, методи вирішення проблем, оскільки навичка навчання впливає на стиль мислення та життя особистості.

Ключову компетентність «вміння самостійно вчитись» вважають важливою у формуванні та розвитку особистості. Навчальна діяльність учнів початкової школи передбачає засвоєння теоретичних знань, які сприяють розвитку основ теоретичної свідомості та мислення, а також підвищенню рівня творчості та особистісного розвитку у процесі практичної діяльності. У процесі навчальної діяльності учні засвоюють соціальні та моральні цінності, які роблять навчання більш змістовним і сприяють розвитку особистості.

Формування ключової компетентності «вміння самостійно вчитись» у процесі здобуття освіти є надзвичайно важливим, оскільки воно дозволяє учням розвивати пізнавальні здібності та набувати нових практичних навичок.

Озброєння учнів ефективними та раціональними методами та прийомами самостійної навчальної роботи, підготовка їх до участі в процесі неперервної освіти – це ключові аспекти розвитку цієї компетентності. Проблема «навчати навчатись» є важливою складовою процесу здобуття освіти.

У сучасному українському суспільстві є багато факторів, що впливають на формування соціальної компетентності учнів молодших класів, такі як: сім'я, друзі, вчителі, політичні та релігійні чинники, засоби масової інформації та інші. Щоб зменшити негативний вплив цих факторів на учнів, необхідно створити сприятливі умови для формування їх соціальної компетентності у житті [6, с. 193].

Згідно з В. Коваленком, «напружена ситуація в українському суспільстві наголошує на важливості формування соціальної компетентності кожного громадянина, і особливо в цьому напрямку важливо вживати кроки з молодшого шкільного віку» [12, с. 79].

Згідно з думкою педагогічних практиків, основні завдання перед початковою школою полягають у впровадженні компетентнісного підходу в навчально-виховний процес, розробці навчально-методичних матеріалів стосовно формування ключових компетенцій молодших школярів та поліпшенні професійної майстерності вчителів початкових класів у відношенні до розвитку компетентностей учнів [8, с. 73].

О. Юрченко визначає соціальну компетентність дітей молодшого шкільного віку як «складову структури їх ключових компетенцій, що відображає цінності, знання, навички, здібності та особистісні якості, які забезпечують активність дитини в процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії з соціокультурною реальністю та на основі цього формування інтеріоризованого особистістю соціального досвіду» [35, с. 152].

М. Матішак визначає соціальну компетентність як «складну характеристику особистості, яка забезпечує її інтеграцію в суспільство, продуктивне виконання соціальних ролей, здатність орієнтуватися у змінному

соціальному середовищі та ефективно взаємодіяти з іншими людьми» [16, с. 183].

Інші дослідники розглядають соціальну компетентність як «здатність до співробітництва в групі та команді, мобільність, вміння адаптуватись і визначати особисті цілі та виконувати різні ролі й функції в колективі, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти індивідуальних і колективних дій; вміння визначати й реалізовувати мету комунікації в залежності від обставин; підтримувати взаємини; розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях». Соціальна компетентність є «системою знань, умінь, ставлень, ціннісних орієнтацій та поведінкових компонентів, необхідних для існування в соціумі».

Отже, соціальна компетентність учня молодшого шкільного віку включає в себе розвиток його здатності відтворювати та розвивати свій життєвий потенціал на належному рівні, формування готовності дитини використовувати та поповнювати свій досвід, набуття навичок пошуку, обробки, використання, зберігання та передачі інформації, формування власного ставлення до особистого життя, засвоєння знань про особливості спілкування, здатність запобігати конфліктним ситуаціям та готовність їх розв'язувати, оволодіння навичками невербальної та мовленнєвої комунікації, навички самопрезентації, формування здатності дітей взаємодіяти разом, розуміти інші погляди та особливості культури.

Головною метою формування соціальної компетентності учнів є надання їм фундаментальних знань про суспільство та державу, в якій вони проживають. Визначальними напрямками в цьому контексті є закріплення гуманістичних принципів та норм життя в суспільстві, розвиток у школярів високих моральних якостей особистості, а також формування навичок відстоювати власні права, потреби та інтереси.

Згідно з О. Юрченко, необхідно враховувати показники соціальної компетентності учнів початкової школи, які розподілені на чотири категорії [35]:

1. Індивідуальні: настрої дитини, коли вона позитивно налаштована; бажання дитини вчитися та йти до школи; відношення дитини до інших осіб, що є позитивним; адекватність реакцій на розчарування; інтерес до інших людей; здатність співпереживати; наявність почуття гумору; відсутність ознак самотності.

2. Взаємодія з іншими: дитина використовує невербальні засоби спілкування, такі як посмішки і рухи голови, щоб взаємодіяти з однолітками; вона очікує позитивної відповіді від інших; демонструє чітку позицію, віддаючи повагу іншим; захищає свої права та потреби; висловлює свої емоції адекватно; має дружні стосунки з однолітками; бере участь у групових заняттях; приймає участь у дискусіях, які організовані вчителем; здатна до компромісів, підтримує дружбу, навіть якщо є розбіжності; може спілкуватись як з однолітками, так і з дорослими.

3. Колективна поведінка: дитину зазвичай приймають у колектив класу; вона є бажаною до спілкування та поваги, і її не уникають; однолітки запрошують її до гри, дружби та різних видів діяльності.

4. Взаємодія з дорослими: не виявляє абсолютної залежності від дорослих; адекватно сприймає незнайомих осіб; проявляє повагу та шану до старших [38].

Процес розвитку соціальної компетентності молодших школярів у початковій школі повинен сприяти: усвідомленню учнями необхідності дослідження світу і людини в ньому як біологічної та соціальної істоти; опануванню духовних цінностей дітьми молодшого шкільного віку в різних сферах: екологічній, пізнавальній, емоційній, естетичній, комунікативній, моральній, активно-вольовій; сприянню вихованню патріотичних почуттів; забезпеченню теоретичної основи для інтелектуального розвитку молодших школярів.

Отже, під час розвитку соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку діти здобувають уявлення про природні та соціальні аспекти оточуючого світу, сферу життєвої активності людини, усвідомлюють свій

зв'язок із природою та суспільством, опановують загальні та конкретні знання і поняття, розширюють та систематизують свій соціальний та пізнавальний досвід.

Проведення систематичної роботи з учнями початкової школи з метою формування ключових компетентностей і опанування ними технологій здобуття знань на протязі життя можливе шляхом цілеспрямованого навчання. Великий вплив на успіх цього процесу має бажання школяра, його прагнення, інтерес до роботи, потреба в діяльності, тобто наявність позитивних мотивів навчання. Крім того, важливою складовою є спрямованість учня, його психологічна готовність та рівень знань, на які будуть насаджуватися нові відомості.

Зазначена внутрішня структура ключової компетентності «вміння вчитись» складається з знань, вмінь та практичних навичок, а також мотивації до навчання, пізнавального інтересу та ціннісних орієнтацій на результати навчання.

Таким чином, формування ключових компетентностей у молодших школярів є важливою психолого-педагогічною проблемою. Це вимагає уваги та досліджень з боку педагогів, батьків, науковців та суспільства в цілому. Застосування інноваційних педагогічних підходів, створення стимулюючого середовища та індивідуального підходу допоможуть забезпечити ефективне формування ключових компетентностей у молодших школярів. Це стане основою для їхнього успіху в навчанні та майбутньому житті, допоможе розкрити їхній потенціал і стати активними громадянами сучасного світу.

1.2. Види ЛЕГО-конструктора та його місце в освітньому процесі початкової школи

У сучасному освітньому середовищі стає все більш очевидним, що навчання має бути цікавим, захоплюючим та зорієнтованим на розвиток ключових компетентностей учнів. Одним з ефективних інструментів, які здатні забезпечити такий підхід, є ЛЕГО-конструктор. Використання ЛЕГО-конструктора в освітньому процесі початкової школи має значне місце і може принести багато переваг.

Початкова школа – це час, коли діти формують основи свого навчання та розвитку. ЛЕГО-конструктор виявляється вельми корисним інструментом для розвитку різних аспектів особистості молодших школярів. Перш за все, він сприяє розвитку творчих навичок та фантазії. Завдяки можливості будувати та створювати різні конструкції, учні розвивають свою творчу мислення, уяву та інженерні навички. Вони навчаються бачити проблеми та шукати креативні способи їх вирішення.

Подальше використання ЛЕГО-конструктора сприяє розвитку когнітивних та пізнавальних навичок. Учні навчаються аналізувати, класифікувати, порівнювати та використовувати логічні міркування. Вони стикаються з реальними проблемами, які потребують вміння знаходити раціональні рішення. ЛЕГО-конструктор допомагає розвивати математичні та наукові навички, оскільки учні вчаться розуміти концепції такі як пропорції, відношення, симетрію та інші математичні закономірності, а також експериментувати, спостерігати та формулювати гіпотези [11, с. 39].

Окрім того, ЛЕГО-конструктор сприяє розвитку соціальних навичок та співпраці. Учні можуть працювати у групах, спільно планувати, будувати та розв'язувати завдання [5]. Це розвиває їхню здатність до комунікації, співпраці та взаємодії з іншими. Вони вчаться робити узгоджені рішення, вислуховувати думки та доводити свої аргументи.

Однією з ключових переваг ЛЕГО-конструктора є його мотиваційний аспект. Діти відчують емоційну привабливість до цієї форми навчання, оскільки вона стимулює їхню інтерес та захоплення. ЛЕГО-конструктор дає можливість учням бути активними учасниками навчального процесу, дозволяючи їм брати ініціативу, бути творчими та вирішувати проблеми на основі власного досвіду.

ЛЕГО-конструктор є актуальним і сучасним продуктом, що здатен змагатися з комп'ютерами. У всьому світі набори ЛЕГО відомі як освітні іграшки високої якості, що відповідають найвищим стандартам у гігієнічності, естетиці, міцності та довговічності. Вони є універсальними, тому вважаються переважними розвиваючими іграшками, які розвивають і голову, і руки.

ЛЕГО було створено датським теслярем Оле Крістіансенем в 1932 році. Компанія почала свою діяльність з виробництва дерев'яних іграшок, метою яких було розвивати увагу, винахідливість та творчі здібності дітей. З часом з маленької столярної майстерні виріс величезний імперіум іграшок, відомий у всьому світі як ЛЕГО.

У майстерні висіла табличка з написом «Тільки найкраще - досить добре». Ця фраза зараз може стосуватися кожної нової розробки ЛЕГО. Назва ЛЕГО походить від двох датських слів – «Leg» і «Godt», що перекладається як «я буду» або «я вчуся». Початково ЛЕГО виготовлялося з дерева, а згодом з нетоксичної пластмаси. Виникнення ідеї створення конструкцій із затискними один до одного цеглинок не було новим – у 1930-х роках британська компанія Minibrix виготовляла подібні іграшки, але їх цеглинки склалися не зверху, а знизу.

Однак, після вивчення зразків компанії, Оле змінив дизайн цеглинок і розпочав створення абсолютно нових зразків. Ці цеглинки були менш міцними за дерев'яні, але зате з'єднувалися без зусиль і щільно прилягали один до одного. Урешті-решт, остаточний варіант цеглинок ЛЕГО був запатентований 28 січня 1958 року, а цеглинки того часу можна використовувати разом із сучасними.

Іграшкові кубики стали однією з багатьох іграшок датчанина Оле Крістіансена, проте він побачив у них великий потенціал. Він незначно модифікував кубик, змінивши форму прорізів в дні для кращого з'єднання, і в 1949 році представив свій варіант, який отримав назву «автоматично скріплювані блоки».

Хоча може здатися, що на початку свого розвитку компанія ЛЕГО спрямовувалася виключно на чоловічу аудиторію, це не зовсім вірно, оскільки в асортименті ЛЕГО була продукція і для дівчат. У 70-і роки випускалися лялькові будинки з меблями, а проект Duplo був розрахований як на дівчат, так і на хлопчиків. Хоча, звичайно, частина продукції ЛЕГО створюється з ухилом на чоловічу аудиторію. Проте це не є дискримінацією, просто конструктори люблять більше чоловічу аудиторію.

Незабаром були створені набори ЛЕГО, за допомогою яких діти могли будувати свої власні будинки і міста, додаючи елементи на зразок світлофорів та дорожніх знаків. Компанія постійно розвивала і доповнювала набори, що збільшувало межі ЛЕГО-світу та позитивно впливало на процес продаж.

З самого початку свого існування, конструктори ЛЕГО привернули увагу педагогів та стали популярними в установах освіти, таких як дитячі садки, початкові школи та корекційні заклади. Це спричинило розробку спеціальних ЛЕГО-наборів для навчання. Перші набори для дитячих садків були випущені вже в 1961 році.

Подальший розвиток співпраці фірми з вчителями та вихователями дитячих садків призвів до створення широкого спектру освітніх продуктів ЛЕГО. У 1980-х роках у компанії з'явився спеціальний відділ, що займався цією справою. У 1989 році була створена дочірня фірма ЛЕГО, яка отримала назву ЛЕГО ДАСТА.

Слово «ДАСТА» походить від грецького «didaktikos», що означає «навчання», а саме – «вивчення цілей, засобів та змісту педагогічного процесу». З 1995 року фірма ЛЕГО ДАСТА співпрацює з педагогами з різних країн, таких як Англія, Франція, Австралія, Голландія, США та багатьох

інших, для розробки та випуску понад 80 спеціальних освітніх наборів, які супроводжуються дидактичним матеріалом.

Відомо, що мислення дитини відрізняється від думки дорослого. У дитячому віці переважає предметно-ефективне мислення, коли розв'язання проблем відбувається шляхом реальних маніпуляцій з предметами та випробування їх властивостей. Дитина порівнює предмети, складає їх один на одного або розміщує в певний порядок, аналізує їх, розбиваючи на частини, синтезує, створюючи складні структури з кубиків та паличок, класифікує та узагальнює їх за кольором. Дитина не ставить перед собою цілей та не планує свої дії, вона діє і думає одночасно.

Для тестера і конструктора необхідне об'єктивне мислення, особливо коли результати дій неможливо передбачити наперед. Це допомагає розвивати зорове мислення, яке пов'язане з узагальненням та порівнянням різних образів та уявлень про предмети. ЛЕГО-конструктор є ідеальним засобом для розвитку такого мислення у дітей.

Освітня система ЛЕГО заснована на творчості та свободі дітей. Не існує жорстких алгоритмів, як при вивченні звичайних предметів. Діти можуть придумувати свої комбінації, щоб створювати роботів, які виконують різні функції. Таким чином, система ЛЕГО сприяє розвитку творчого мислення та першовідкривачів.

ЛЕГО дуже серйозно ставиться до навчання і випустило спеціальний навчальний комплект дизайну – ЛЕГО Education WeDo. Незважаючи на те, що набір існує вже 18 років, він тільки зараз набуває популярності серед вітчизняних шкіл [9].

Кожен конструктор «ЛЕГО» має надзвичайно важливі можливості для розвитку дітей. Необхідно відзначити такі переваги «ЛЕГО»-конструкторів:

- широкі технічні характеристики;
- багатофункціональність;
- привабливий зовнішній вигляд;
- можливість поєднувати гру і навчання при конструюванні.

Класичні набори конструкторів, які включають кубики, циліндри та цеглини різних розмірів, дерев'яні конструктори з неочікуваними формами, блокові конструктори з деталями, що міцно з'єднуються одна з одною, такі як ЛЕГО – всі ці варіанти дозволяють дітям будувати незвичайні та фантазійні споруди. Деякі конструктори мають голчасті, трубчасті або магнітні з'єднання. Різноманітний арсенал конструкторів надає безмежних можливостей для творчості юного будівельника.

Кожен рік приносить нові види конструкторів ЛЕГО, які виготовляють для дітей різного віку, починаючи з 3-х років і закінчуючи підлітками 12-16 років. Конструктори ЛЕГО дуже популярні і серед хлопчиків, і серед дівчат.

Щоб правильно вибрати конструктор, слід дотримуватися кількох правил. По-перше, конструктор повинен відповідати віку вашої дитини. Для молодших дітей рекомендується обирати конструктори з більшими деталями, але меншою кількістю, щоб не розпорошувати їхню увагу. Вони можуть починати конструювання вже з раннього віку.

Дитина близько до п'яти років віддає перевагу конструкторам, які стають однією з її головних іграшок та беруть активну участь у рольових іграх. Тому варто вибирати конструктор з великою кількістю деталей, фігурок людей, тварин та інших частин, щоб можна було придумувати нові ігри та не обмежувати фантазію дитини. Конструктори ЛЕГО відмінно підходять для цього і можна знайти різноманітні варіанти в мережі фірмових магазинів ЛЕГО.

Проте не варто купувати набори з наперед визначеним сюжетом, які обмежують можливості дитини. Чим більше варіантів збірки, тим краще. Також важливо звертати увагу на якість матеріалу, з якого виготовлений конструктор, його міцність та екологічність, які гарантують безпеку здоров'я дитини.

За період свого існування, компанія ЛЕГО випустила сотні тематичних наборів для дітей різного віку та інтересів. Це охоплює такі серії як ЛЕГО Атлантик, ЛЕГО Гонки, ЛЕГО Город, ЛЕГО Дупло, ЛЕГО Зоряні війни, ЛЕГО

Тачки, ЛЕГО Крейтор, ЛЕГО Ніндзяго, ЛЕГО Техніка, ЛЕГО Системи, ЛЕГО Фабрика Героїв та багато інших. Кожен новий набір додає нові конструкційні можливості для шанувальників ЛЕГО. Крім того, були розроблені спеціальні набори для дівчат, наприклад, Бельвіль, які можуть бути повністю поєднані з будь-яким іншим набором ЛЕГО.

Серії «Місто», «Замок» і «Космос» є основними лініями продукції компанії. ЛЕГО часто випускає набори на основі популярних фільмів та мультфільмів, таких як «Зоряні війни», «Бетмен», «Гаррі Поттер» [39], «Індіана Джонс» та багато інших. Однією з основних метою компанії є забезпечення того, що всі набори сумісні між собою.

Одна з найдавніших серій ЛЕГО – це Дупло, який був започаткований у 1969 році. Перші набори ЛЕГО Дупло склалися з простих будівельних блоків, що мали подвійний розмір у порівнянні зі стандартними кубиками ЛЕГО. Ці конструктори були спеціально розроблені для маленьких дітей, і їх деталі були значно більшими, ніж у стандартного ЛЕГО. Це дозволяло безпечно залишати дитину з іграшкою, не переживаючи, що вона зможе проковтнути шматочок конструктора або набити його кудись.

Кубики Дупло в 8 разів більші, ніж стандартні ЛЕГО, і тому підходять для самостійної гри малюків, ще не впоравшись з першим днем народження. Такі бруски неможливо проковтнути, а їх розмір і форма зручні для маленьких незграбних пальчиків. На коробках зазначено «від півтора до 5 років», але, згідно з численними відгуками, діти від 10 місяців з радістю граються глянцевиими брусочками. З кубиками легко придумати багато розвиваючих захоплюючих ігор для дітей самого раннього віку.

ЛЕГО-конструктор-Дупло складається з яскравих і насичених кольорів, таких як синій, червоний, жовтий, білий, чорний, зелений, сірий та інші, що сприяють легкому вивченню їх малюками. Кубики приємні на дотик і легко з'єднуються, що дозволяє навіть новачкам відчувати радість від створення. Під час будування конструкцій, дитина навчається бути більш уважною та усвідомлювати свої дії, що допомагає їй перейти на новий рівень

розвитку. Крім того, зібрані моделі є надійними і витримують активну гру, не руйнуються, що зберігає задоволення від гри.

ЛЕГО-Дупло представляє цілий світ з різноманітними іграшками, такими як люди, тварини, машини, меблі тощо. Конструктори мають різноманітну форму і кольорову гаму, а також існують тематичні набори, такі як середньовічні замки, зоопарки, сімейні будинки, пожежні станції, лікарні, сцени з мультфільмів Діснея, аеропорти та інші.

Як наслідок, Дупло приваблює не тільки дітей дошкільного віку, але й їхніх старших братів і сестер, а навіть батьків, які з радістю творять та фантазують разом із своїми дітьми. Серед переваг бренду можна виділити:

- безпеку: великі деталі без гострих кутів та країв виготовлені з екологічно чистих та міцних матеріалів;
- розумне оформлення кожної деталі: навіть діти від одного року з легкістю скріплюють кубики, а отримані конструкції надійні;
- яскравість та насиченість кольорів розвивають кольорове сприйняття дітей раннього віку;
- функціональність: можливість відкривання та закривання дверей та вікон, стрільба з гармати, наявність вершників та відтворення звуків поїзда тощо.

Набір ЛЕГО Місто був запущений у 1977 році і відразу набув великої популярності. У наборах ЛЕГО Місто всі елементи, які дитина може бачити в повсякденному житті, відтворені в реалістичних моделях, що надихає на створення міста, наповненого рухом. Завдяки великому різноманіттю деталей, набори ЛЕГО дозволяють створювати нескінченну кількість комбінацій. ЛЕГО Місто – це набори, розділені за складністю на вікові категорії, які підходять дітям від 3 до 16 років [40].

Розробники ЛЕГО не залишаються осторонь від змін, що відбуваються у світі. Звісно, вони не могли оминати легендарну кіноепопею «Зоряні війни», армія шанувальників якої налічує мільйони людей. Серія «Зоряні війни» є різновидом ЛЕГО, що занурює у захоплюючий світ героїв Джорджа Лукаса.

Ці набори не призначені для маленьких дітей: на коробках, виконаних в пізнавальному стилі, зазначено початковий вік від 6 до 14 років.

Кожен набір технічних пристроїв та унікальних фігурок поєднує яскраві впізнавані риси популярних кіногероїв з характерною схематичністю ЛЕГО-чоловічків. Від маленьких винищувачів та Спайдерів з пілотами до масштабних варіантів з безліччю міні-фігурок, докладними декораціями до сцен фільмів і деталізованими кораблями (Зірка смерті, Сокіл тисячоліття) - усі вони надзвичайно уважно виготовлені з найдрібнішими подробицями.

Бренд «Зоряні війни» відрізняється надзвичайною реалістичністю моделей. Навіть переважний колір серії - сірий - відтворює блиск і переливи металевих корпусів космічних кораблів, іноді використовуючи різні відтінки. Є повністю металеві конструктори. Винищувачі, танки, Спайдер, шаттли і фрегати - легко впізнавані і відтворені у найдрібніших деталях, навіть до кількості та кольору сигнальних вогнів. Неймовірно, що з незграбних деталей, за допомогою докладних покрокових схем, можна зібрати настільки натуралістичні моделі об'єктів популярного фільму.

ЛЕГО-набори, які відтворюють персонажів і зброю з епічної кіносаги «Зоряні війни», створюють враження реалістичності та автентичності. В цій серії можна знайти безстрашних штурмовиків, веселих та добрих Чубаку, відважного Хана Соло, мудрого Йоду і хороброго Люка Скайуокера, які репрезентують як головних, так і другорядних персонажів.

Набори ЛЕГО-Зоряні війни мають кілька переваг:

- широкий асортимент наборів, які відтворюють ключові сцени з фільмів, дозволяє обрати найбільш підходящий для вас.

- кожна деталь моделі продумана до дрібниць, додавши їм вірогідності та реалістичності.

- висока якість деталей ЛЕГО забезпечує їх легке скріплення і надійне утримання, а схеми відображають докладні інструкції, які дозволяють створювати нові космічні кораблі та фантастичні конструкції.

ЛЕГО-Техніка – це серія конструкторів, які призначені для дітей від 6 років і занурюють їх у світ спеціальної техніки. Ця серія містить моделі гоночних машин, автомобілів, кранів, мотоциклів і навіть рятувальних вертольотів, які зацікавлять хлопчиків, а деякі дівчатка також збирають зменшені копії машин.

Конструктори ЛЕГО-Техніка дозволяють дітям ознайомитися з принципами роботи спеціальної техніки, вони складніші за звичайні ЛЕГО і містять більше деталей. Продукти серії мають маркування «6 +», «8 +» і навіть «16 +». Конструкції Технік складніші, але за допомогою докладної інструкції можуть збиратися дітьми від 5 років, якщо поруч буде тато або старший брат.

Для лінії Технік характерні чорні коробки з написом «Technic», і вона має інші деталі та принципи кріплення, відмінні від класичних ЛЕГО. Серія ЛЕГО-Техніка дозволяє створювати складні функціонуючі моделі за зразком оригіналу.

Кожен набір ЛЕГО Technic містить деталі для створення двох різних моделей, наприклад, з одних і тих же складових деталей можна зібрати літак і гідроплан, трактор і екскаватор, або звичайний гелікоптер і додатковий гелікоптер для пошуку. Це дає дітям безмежну свободу у творчості та фантазії, особливо якщо є кілька наборів, що дозволяє юним інженерам зробити ще більше захоплюючих конструкцій. Такі проекти можуть стати першим кроком до майбутньої кар'єри для деяких хлопчиків та дівчат.

Одна з головних особливостей бренду – функціональність конструкцій. У кожному наборі є деталі, які дозволяють створювати механізми, що працюють, такі як ківш у екскаваторі, лебідка у підйомному крані, рульове управління в позашляховику і складний механізм лопатей у літака. При цьому, конструкції залишаються відкритими, що дає дітям можливість досліджувати і розуміти принцип роботи елементів, закони фізики та будову спецтехніки. Дитина може спостерігати, як діє кожен елемент та зробити корисні висновки про те, як працює механізм.

У 1979 році стартувала серія «Казкова країна» від ЛЕГО. Ця лінійка була створена для заповнення прогалини між Дупло та більш складними наборами ЛЕГО для дорослих. Казкова країна має м'який, казковий дизайн. Кубики і деталі цих наборів спрощені та придатні для маленьких дітей, наприклад, дах будівлі складається з однієї великої деталі. Кубики цих наборів великі, такі ж, як і в Дупло.

Один з найбільших наборів ЛЕГО - «Сокіл тисячоліття» з серії «Зоряні війни». У цьому комплекті 5 195 деталей! Але він не перевершує набір «Тадж-Махал», який складається з 5 922 деталей ЛЕГО.

Хоча ЛЕГО було розроблено для учнів початкової школи (1-4 клас), ніщо не забороняє його використання для дітей старшого віку.

У набір входить 158 деталей, всі з яких сумісні з іншими кубиками та компонентами ЛЕГО. Також в комплекті є:

- USB-комутатор для керування моторами та датчиками;
- мотор з можливістю налаштування напрямку обертання та потужності за допомогою спеціального ПЗ;
- датчик нахилу, який може розпізнати шість положень - «Носом вгору», «Носом вниз», «На правий бік», «На лівий бік», «Ні нахилу», «На будь-який бік»;
- датчик відстані, який може виявляти об'єкти на відстані до 15 см;
- програмне забезпечення, яке є урізаним варіантом графічного середовища програмування для «старших братів» Mindstorms;
- інструкції по збірці та програмуванню 12 базових моделей [7, с. 72]

Серія Friends розроблялася спеціально для дівчаток з урахуванням їхніх особливостей мислення, інтересів та пристрастей. Конструктори Friends - це не просто іграшка, а і можливість будувати ігровий світ одночасно зі створенням конструкцій.

Friends – це історія про п'ять підліткових подруг, кожна з яких має свій характер, захоплення та зовнішність. Ці героїні об'єднує вірна дружба, доброта, любов до подорожей та активного відпочинку. Подружки доглядають

за тваринами, катаються на конях, плавають у морі, виступають на концертах, відпочивають на пляжі, їздять на розкішних автомобілях та навіть літають на повітряній кулі. Ці персонажі живуть веселим і цікавим життям, сповненим пригод.

Friends – це більше, ніж просто гра в ляльки. Вона створює благодатний фон для творчого розвитку та самовираження дівчаток. Дівчатка можуть створювати захоплюючі сюжети з життя Friends, втілюючи в життя найсміливіші мрії. Friends – це цілий світ, в якому дівчатка можуть створювати свої власні історії та розвивати свої творчі здібності.

ЛЕГО-подружки відрізняються від звичайних міні-фігурок. Вони мають однаковий розмір і здатні тримати різні аксесуари так само, як і звичайні фігурки, і вони так само стійкі. Однак, є відмінності: ЛЕГО-подружки мають більш реалістичні пропорції та менш незграбний вигляд. Вони виглядають як витончені ляльки з миленькими рельєфними обличчями. Волосся дівчат виконане з м'якого пластику і має невеликі отвори, в які можна вставити прикраси для зачіски, такі як бантики, шпильки та квіти.

Фігурки поділяються на верхню та нижню частини: верх містить руки, а нижня – ніжки. Колірна гамма кубиків також відрізняється – переважно використовуються ніжні відтінки рожевого та бузкового кольорів. Незважаючи на свої особливості, деталі серії повністю сумісні з елементами інших ліній ЛЕГО, таких як Classic, Creator та інші.

ЛЕГО Friends – це серія наборів, які складаються з будинків, яхт, шкіл верхової їзди та ветеринарних лікарень, а також менших комплектів з кафе, барів і автомобілів. Усі ці набори доповнюються багатою кількістю аксесуарів, таких як мікрофони, фужери, прикраси для волосся, морозиво, фрукти, стільникові телефони і навіть милі фігурки тварин.

Ці набори створюють мальовничі декорації, на тлі яких п'ять подружок можуть створювати нові і захоплюючі історії, що стимулюють розвиток фантазії, соціальної адаптації та підтримують допитливість дівчаток.

Крім того, існують спеціально розроблені навчальні програми та методичні рекомендації для організації захоплюючого навчального процесу для дітей українською мовою. Це дозволяє долучати малюків до дивовижного світу роботів та розвивати їхню логіку і творче мислення вже з перших років навчання. ЛЕГО-конструктор - це не просто іграшка, а засіб розвитку та навчання. Основні принципи навчання на основі конструктора ЛЕГО - це проектування і збір, обдумування та пошук нестандартних рішень, навички спілкування, спільної роботи та обговорення ідей, а також унікальність.

На сьогоднішній день, найбільш популярним конструктором, який використовують в школах на уроках та перервах, є набір з шести цеглинок різного кольору, які зручні в використанні та невеликі в об'ємі. За допомогою цих цеглинок можна проводити безліч цікавих та корисних вправ на уроках початкової школи [13, с. 24].

1.3. Стан досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній та методичній літературі

Сьогодні практично кожна дитина знайома з конструктором ЛЕГО та неодмінно грається ним. Цей конструктор допомагає розвивати моторику рук та очей, розширювати просторове мислення та вивчати різні поняття, такі як кольори, висота, довжина, розмір та цифри. Гра з кубиками та конструктором допомагає формувати образне мислення, уяву та фантазію, адже перед тим, як щось побудувати, потрібно це спочатку уявити [14].

Гра – провідний вид діяльності дітей віку початкової школи. Саме через гру дитина пізнає світ, вчиться взаємодіяти з навколишнім середовищем, сприймає інформацію та намагається засвоїти її, проаналізувати. Що може стати чудовим елементом ігрової діяльності, як не ЛЕГО-конструювання. Вітчизняні та зарубіжні педагоги відзначають, що використання в роботі з дітьми наборів ЛЕГО

дозволяє за більш короткий час досягти стійких позитивних результатів у навчанні та вихованні. Кожна дитина любить і хоче грати, але не кожен може навчитися це робити самостійно [3, с. 28].

Чому дитина може навчитися з ЛЕГО? Заняття з конструювання – це ознайомлення з навколишнім світом, поглиблення знань про довкілля, експериментування, дослідження, розвиток мислення та мовлення, навчання розмірковувати, робити висновки, доводити власну точку зору, брати участь у діалозі.

Педагоги і психологи спрямовують свої зусилля на організацію такого освітнього процесу, який сприяв би всебічному поглибленому розвитку особистості дитини; вони використовують найновіші технології та засоби навчання для досягнення цієї мети. Одним з таких провідних засобів навчання в умовах сучасного розвитку освіти дітей дошкільного віку стає саме ЛЕГО-конструювання.

Педагог під час організації занять з ЛЕГО – партнер дитини, який підтримує, надихає, за потреби допомагає їй віднайти відповідь на питання. Він мотивує дитину бути самостійною, спонукає до дій у різні засоби, зокрема власним прикладом, адже дитина вчиться наслідувати дорослого. Упродовж усього заняття педагог знаходиться поруч з дитиною, ставить їй запитання, цікавиться успіхами, звертає увагу на розв'язання певних задач. Використання елементів ЛЕГО-конструктора на заняттях ставить перед педагогами такі завдання:

- формувати у дітей цілісну систему уявлень про навколишній світ (про світ людей, природи, речей);
- формувати елементарні знання з основ математики, фізики, механіки;
- навчати дошкільників основним прийомам та способам конструювання різних моделей з деталей ЛЕГО-конструктора;
- формувати загальні вміння – виконувати завдання відповідно до поставленої мети;

- доводити розпочату роботу до кінця, працювати поряд і разом з дорослим, з однолітками;
- планувати діяльність;
- аналізувати та оцінювати її результат;
- розвивати дрібну моторику, формувати зорову координацію рухів, правильну поставу;
- створювати умови для активного розвитку всіх психічних процесів, зокрема конструктивного мислення, репродуктивної та творчої уяви, образної, рухової та словеснологічної пам'яті;
- збагачувати активний словник школярів та формувати навички зв'язного мовлення, вербального та невербального спілкування;
- формувати морально-етичні цінності; виховувати такі базові якості особистості, як самостійність, цілеспрямованість, наполегливість, креативність [16].

Набори ЛЕГО можна використовувати для інтегрованого навчання, літературного читання, занять з математики, пошукової проектної діяльності, ігор і фізкультхвилинок, як інструмент в роботі практичного психолога. Але найбільш позитивна сторона використання цієї технології – за допомогою наборів можна ефективно розвивати оперативну пам'ять дітей.

Загалом успіх навчання залежить від бажання дитини вчитися, пізнавати. Саме тому мета роботи кожного педагога – прищепити інтерес до знань, розвинути здатність їх отримувати з повсякденного життя, спираючись на цікавий і в той же час змістовний матеріал.

Загальною ідеєю є те, що використання цеглинок ЛЕГО у навчанні дітей сприяє комплексному розвитку їхньої особистості, забезпечуючи психологічний, когнітивний та соціальний розвиток. Ці психологічні аспекти слід бути уважними у процесі розробки і впровадження методики використання цеглинок ЛЕГО в освітній процес для молодших школярів.

Ключовим принципом компанії ЛЕГО є сумісність між наборами. Інструкції, надані разом з кожним набором, дають основні інструкції, але їх

можна змінювати за бажанням. Це дозволяє дітям бути творчими і використовувати свою уяву при створенні власних унікальних моделей з елементів ЛЕГО. Цей підхід підтримує значення марки ЛЕГО.

Уява та грайливість є ключовими для розвитку творчості. Використовуючи уяву, діти можуть починати запитувати «чому» та «якщо», і розвивати свої вміння думати креативно. Вільна гра є основою для розвитку творчості, що допомагає дітям розвивати свою уяву та вміння мріяти. Компанія ЛЕГО допомагає дітям розвивати свою творчість, завдяки чому вони можуть створювати свої власні ідеї та фантазії [17, с. 112].

В своєму дослідженні Н. Волощенко, Ю. Коваль звернули увагу на те, що використання ЛЕГО-технології в навчанні має величезний освітньо-розвивальний потенціал і сприяє розвитку мислення, інтелекту, уяви та творчих здібностей дітей. Конструктивна діяльність сприяє формуванню у дітей старшого дошкільного віку таких якостей, як уміння концентруватися, здатність до співробітництва, почуття самовпевненості. Ці якості є необхідними у подальшому формуванні вміння вчитися цілеспрямовано і сприймати нове усвідомлено і з великим інтересом.

Г. Цветкова у своєму дослідженні охарактеризувала ЛЕГО-конструктор як універсальний засіб, який сприяє засвоєнню просторових уявлень. Крім цього, в цей же час допомагає формуванню всіх психічних процесів. В процесі роботи із конструктором дитина в прихованій для себе формі навчається, при цьому отримує задоволення, бо відчуває себе справжнім творцем маленької моделі світу [6, с. 195].

К. Мирошниченко досліджуючи ЛЕГО-технології, що їх використання може бути дуже корисним для розвитку математичних навичок і підготовки учнів до подальшого вивчення більш складних математичних концепцій. Запровадження ЛЕГО-технологій на заняттях з математики активізує розвиток логічного мислення, таких розумових функцій, як аналіз, синтез, сприяє встановленню здобувачами освіти закономірностей і виявленню відповідних аналогій, навчанню та розвитку вмінь ухвалювати рішення й оцінювати їхню

правильність за допомогою моделювання реальних ситуацій на основі розвитку математичного апарату.

Отже, тема використання ЛЕГО-технологій у психолого-педагогічному контексті привертає значний інтерес дослідників та практиків. Аналіз літературних джерел дозволяє визначити різноманітні аспекти застосування ЛЕГО-конструкторів в освітніх і виховних процесах, зокрема в аспекті розвитку когнітивних, соціальних та творчих навичок учнів.

Водночас, виділено прогалини в науковому підґрунті, пов'язані з недостатнім обсягом досліджень щодо конкретних ефектів використання ЛЕГО-технологій в різних вікових групах та контекстах освітньої практики. Також, акцентовано на потребі подальших наукових досліджень для уточнення методичних аспектів використання цих технологій, розробки ефективних педагогічних стратегій та вивчення їх впливу на психосоціальний розвиток учнів.

Висновки до розділу 1

У розділі було проведено аналіз наукових джерел та підходів, спрямованих на вивчення впливу ЛЕГО-технологій на освітній процес. Отримані результати надають важливі висновки та визначають ключові аспекти використання ЛЕГО-технологій для формування соціальної компетентності у молодших школярів.

Згідно з отриманими даними, ЛЕГО-технології виявляються ефективним інструментом для розвитку соціальної компетентності у дітей молодшого шкільного віку. Вони сприяють формуванню ключових навичок, таких як комунікація, співпраця, вирішення конфліктів та інші аспекти соціальної взаємодії. ЛЕГО-технології надають можливість відчути себе частиною колективу, де кожен учасник має свою роль та відповідальність.

Додатково, потрібно зауважити, що впровадження ЛЕГО-технологій у навчальний процес сприяє активному залученню учнів до навчання, розвиває

їх творчість та критичне мислення. Ці аспекти є важливими в контексті формування соціальної компетентності, оскільки розвинуті уміння критично мислити та творчо розв'язувати завдання сприяють ефективній соціальній адаптації.

Зазначимо, що вивчення впливу ЛЕГО-технологій на соціальну компетентність у молодших школярів має важливе значення для подальшого розвитку освітнього процесу. Отримані результати слугують підґрунтям для рекомендацій з використання ЛЕГО-технологій в навчанні молодших школярів з метою підвищення рівня їх соціальної компетентності. Додаткові дослідження в цьому напрямку можуть розширити розуміння цього питання та внести нові аспекти у наші знання про формування соціальних навичок у дітей.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ЛЕГО-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

2.1. Структура, ознаки та рівні сформованості соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку

У сучасному світі, де соціальні взаємодії стають все більш складними та різноманітними, соціальна компетентність стає однією з ключових складових успіху та самореалізації кожної особистості. Особливо важливою вона є у формуванні основ міжособистісних навичок та здатності до ефективної співпраці з іншими людьми. Учні молодшого шкільного віку, як наймолодші члени суспільства, потребують особливої уваги та підтримки у розвитку соціальної компетентності, адже саме цей період становить основу для подальших успіхів у житті.

Розгляд структури, ознак та рівнів сформованості соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку дозволить краще зрозуміти цей важливий аспект розвитку дітей та сприятиме підвищенню ефективності педагогічної практики. Знання про особливості формування соціальної компетентності дітей є важливим кроком у забезпеченні їхнього гармонійного розвитку та успішної адаптації до сучасного суспільства.

Ураховуючи сучасні реалії, розвиток соціальної компетентності у дітей є актуальним суспільним та психолого-педагогічним питанням. Недостатня соціальна компетентність зараз проявляється у різних сферах громадського життя, що вказує на зростання кількості судових тяжб, громадських конфліктів, вербального та фізичного насилля, асоціальної поведінки тощо. Тому в сучасних умовах соціально-економічних змін освітній галузі поставлена важлива задача не лише забезпечити учням певний рівень знань, умінь і навичок у різних предметах, а й дати змогу адаптуватися до сучасного

суспільства, досягати соціально значущих цілей, ефективно спілкуватися з іншими та розв'язувати життєві проблеми.

Компетентність – це результат оволодіння знаннями, навичками, уміннями і досвідом, що проявляється у здатності приймати обгрунтовані та відповідальні рішення в складних ситуаціях. Термін «соціальний» вказує на зв'язок з суспільством та взаємодію з ним. Отже, соціальну компетентність можна розглядати як взаємопов'язані процеси соціалізації та індивідуалізації, що сприяють розвитку та саморозвитку особистості [23].

Молодший шкільний вік є одним із найбільш значущих етапів у процесі розвитку особистості, її взаємодії з оточуючим середовищем та формуванні соціальної компетентності.

Згідно з поглядами Н. Токаревої та А. Шамне, ця вікова фаза характеризується «зміною уявлень та стилю життя: новими вимогами, що впливають із нової соціальної (статусної) ролі – ролі учня. Вона також передбачає суттєву зміну у виді діяльності – навчання (яке базується на пізнавальному інтересі)» [31, с. 261].

Саме тому школа в сучасному світі відіграє роль каталізатора у розвитку особистості дитини. Новий стандарт початкової освіти визначає завдання формування у учнів ключових компетентностей, таких як загальна культура, інформаційна освіченість, здатність до ефективного спілкування, соціальна адаптація, здоров'я та самозбереження, навчальна схильність, громадянська активність.

У молодшому шкільному віці у дітей настають зміни в мотиваційній, когнітивній, емоційній та поведінковій сферах, а також у способах взаємодії з оточенням, розвитку моральних, інтелектуальних та фізичних аспектів. Також в цьому періоді починає розкриватися довольність психічних процесів та супідрядності мотивів, і молодші школярі проявляють емоційний відгук на виховні впливи.

Однією з провідних діяльностей молодшого школяра є навчання, яке сприяє засвоєнню нових знань, набуттю умінь і навичок, а також накопиченню

відомостей про довкілля, природу та суспільство. У цьому віці ієрархія мотивів та способів поведінки ще не сформована, що створює можливість максимально ефективно впливати на розвиток соціальної компетентності.

Поняття «соціальна компетентність» поєднує терміни «соціальний» (від латинського слова «socialis» товариський, суспільний, пов'язаний із життям та стосунками людей у суспільстві [2, с. 14-15]) і «компетентність» (тобто досконале володіння справою, знаннями). Концепцію «соціальної компетентності» вперше введений учений Г. Рот з Німеччини, який розглядав її як один із різновидів людської компетентності, що виражає взаємодію між людьми.

Загалом, соціальна компетентність представляє собою процес та результат усвідомлення та активного відтворення особистістю соціокультурного досвіду – комплексу знань, умінь, цінностей, норм та традицій, шляхом її активності, взаємодії з оточенням та здатності використовувати цей досвід у розв'язанні життєвих питань [27].

Структуру соціальної компетентності можна визначити через визначення чітких критеріїв для визначення рівня її сформованості.

Таблиця 2.1

Структура соціальної компетентності

Аспекти соціальної компетентності	Опис
Емоційна свідомість	Уміння розпізнавати та розуміти свої власні емоції та емоції інших людей. Вміння ефективно висловлювати свої почуття і реагувати на емоційний стан інших.
Самооцінка	Розвинута уміння реалістично оцінювати свої здібності, досягнення та навички. Позитивне ставлення до себе та впевненість у своїх можливостях.
Саморегуляція	Контроль емоцій та поведінки в різних ситуаціях. Вміння знаходити конструктивні рішення та впоратися зі стресом.

Емпатія	Здатність сприймати почуття інших людей, знаходити спільні моменти та проявляти співчуття.
Комунікація	Вміння ефективно спілкуватися, слухати, висловлювати свої думки та дотримуватися правил спілкування.
Конфліктологічні навички	Розуміння природи конфліктів та вміння знаходити мирні та конструктивні способи їх вирішення.
Співпраця та колективність	Готовність співпрацювати з іншими, робота у команді, взаємодопомога та підтримка однокласників.
Адаптація	Здатність адаптуватися до нових ситуацій, людей та змін у навколишньому середовищі.
Соціальна відповідальність	Розуміння своєї ролі в суспільстві, бажання допомагати іншим, брати участь у благодійних акціях та соціальних проектах.
Сприйняття різноманітності	Розуміння та прийняття різних культур, традицій, ідей та поглядів. Здатність поважати інші думки та дії, навіть якщо вони відрізняються від власних.
Самостійність	Розвинута здатність приймати власні рішення, відповідати за свої дії, ініціювати і виконувати завдання без постійного контролю дорослих.
Вміння вирішувати проблеми	Здатність розпізнавати проблеми та шукати ефективні способи їх вирішення. Вміння аналізувати ситуації, знаходити альтернативні рішення та обирати найкращий варіант.
Ініціативність	Здатність брати ініціативу у власних діях та проектах, не чекаючи інструкцій від інших. Здатність самостійно розвивати свої здібності та вміння.
Стратегії розв'язання конфліктів	Вміння застосовувати конструктивні підходи до вирішення конфліктних ситуацій, такі як переговори, компроміси та пошук взаєморозуміння.
Самоактуалізація	Розвинута здатність розуміти власні цілі та мрії, працювати над їх досягненням, відчувати задоволення від розвитку та досягнень.
Вміння працювати в команді	Здатність ефективно співпрацювати з іншими, ділитися відповідальністю та завданнями у колективі, сприяти досягненню спільних цілей.
Самодисципліна	Здатність контролювати свою поведінку та вчинки, дотримуватися правил і обіцянок, вміння планувати свій час та досягати поставлених завдань.
Адекватна самооцінка	Реалістичне ставлення до своїх досягнень, помилок та недоліків, без перебільшень або заниження своєї цінності.
Вміння вступати в соціальні контакти	Легкість у встановленні знайомств і здатність знаходити спільну мову з різними людьми, ініціювати спілкування та дотримуватися етикету.
Логічне мислення	Здатність аналізувати і оцінювати соціальні ситуації з точки зору логіки та раціональності. Вміння робити обґрунтовані висновки та приймати

	рішення, враховуючи можливі наслідки своїх дій.
Етична грамотність	Розуміння основних принципів моралі та етики, здатність діяти відповідно до загальноприйнятих етичних норм та цінностей.
Толерантність	Уміння поважати думки, переконання та інтереси інших людей, навіть якщо вони відрізняються від власних. Вміння підтримувати різноманітність і брати до уваги різні культурні погляди.
Прийняття ролі	Вміння адаптуватися до різних соціальних ситуацій та взаємодіяти з різними людьми, залежно від контексту. Здатність гідно виконувати свої ролі в колективі та в суспільстві.
Самопрезентація	Уміння представляти себе та висловлювати свої думки з гідністю та впевненістю. Вміння будувати позитивне перше враження та встановлювати доброзичливі стосунки з іншими.
Адаптивність	Здатність адаптуватися до різних соціальних ситуацій та взаємодіяти з різними людьми, залежно від контексту. Здатність гідно виконувати свої ролі в колективі та в суспільстві.
Вміння слухати і сприймати іншого	Уміння уважно слухати співрозмовника, проявляти інтерес до його думок та почуттів, розуміти його перспективу і знаходити спільні точки зору.
Розвиток критичного мислення	Здатність критично ставитися до отриманої інформації та джерел, аналізувати та перевіряти її достовірність, усвідомлювати можливість прийняття помилкових поглядів і теорій.
Конструктивне співробітництво	Вміння ефективно співпрацювати з іншими, ділитися ідеями та ресурсами для досягнення спільних цілей. Здатність діяти взаємодопомагаючи та підтримувати позитивний розвиток колективу.

Ця таблиця описує основні аспекти соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку. Зверніть увагу, що ці аспекти можуть розвиватися по-різному у кожного дитини і залежати від багатьох факторів, включаючи соціокультурне середовище, сімейні цінності та особистісні особливості. Оптимальний розвиток соціальної компетентності допомагає дітям легше адаптуватися у соціумі, будувати позитивні стосунки з оточуючими та досягати успіху у навчанні та житті.

Молодшого школяра можна вважати особою з високою соціальною компетентністю, якщо:

- він відчуває та розуміє соціальні правила та норми, вибираючи адекватні орієнтири для власної соціальної поведінки;
- має чітке уявлення про власні права та обов'язки;
- дотримується поваги до думок інших людей та вміє враховувати їхні побажання;
- здатний відстоювати свою власну позицію;
- виявляє толерантність та здатність до співпереживання у взаємини з іншими особами;
- здатний побудувати позитивні взаємини як з ровесниками, так і з дорослими;
- може раціонально приймати вирішення в конфліктних ситуаціях;
- володіє навичками самоконтролю та регулювання власної поведінки;
- позитивно ставиться до труднощів, має здатність мобілізуватися для їх подолання;
- вміє гідно відноситися до поразок;
- вміє гармонізувати свої бажання з можливостями та вимогами;
- володіє мовленнєвим етикетом;
- уміє звертатися за допомогою, коли це необхідно;
- має здатність обґрунтовано сприймати та оцінювати свої власні особистісні якості [1].

Соціальна компетентність в молодшому шкільному віці є предметом глибокого вивчення науковцями, але наразі не існує єдиного підходу до класифікації видів та структури цієї компетентності. Аналізуючи дослідження різних авторів, можна встановити, що соціальна компетентність молодшого школяра визначається як наявність у нього набору компетентностей, які сприяють успішній взаємодії з оточуючим соціумом. Ці компетентності включають знання, уміння та навички соціальної поведінки та діяльності.

Важливо відзначити, що дослідження багатьох вчених виявили спільні погляди, які дозволяють виділити *наступні структурні компоненти соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку:*

Когнітивний аспект. Цей аспект передбачає, що у дитини повинна бути система знань про специфічні особливості міжособистісної взаємодії та комплекс вмінь, що сприяють успішній комунікації з іншими особами.

Мотиваційний аспект. Сутність цього аспекту полягає в наявності у дитини бажання взаємодіяти та спілкуватися з іншими, потребі проявляти себе у суспільно важливій діяльності, готовності ставитися позитивно до співрозмовника.

Діяльнісний аспект. Цей аспект соціальної компетентності включає в себе низку комунікативних навичок, просоціальної поведінки та здатність відчувати емпатію, володіння різними стилями спілкування та вміння їх застосовувати залежно від ситуації.

Для оцінки рівнів розвитку соціальної компетентності особистості в молодшому шкільному віці можна застосовувати різні шкали. У даному випадку, була обрана трирівнева шкала, яка передбачає класифікацію на низький, середній і високий рівень.

Високий рівень соціальної компетентності характеризується високим рівнем розвитку цієї компетентності. Молодший школяр з високим рівнем соціальної компетентності володіє глибоким розумінням правил поведінки під час спілкування. Він демонструє вміння ефективно спілкуватися, як вербально, так і невербально, і може самостійно вибрати адекватну поведінку в ситуаціях конфлікту. Крім того, він вміє обґрунтовано сприймати та оцінювати свої особистісні якості та інші аспекти свого поведінки [4, с. 56-58].

Середній рівень соціальної компетентності дитини молодшого шкільного віку включає в себе той факт, що дитина знайома з нормами та правилами поведінки у типових ситуаціях міжособистісної взаємодії з іншими людьми. Ці діти виявляють стійку потребу застосовувати прийняті суспільством способи спілкування, але це проявляється переважно тільки у спілкуванні з тими, хто для них важливий. Мотивацією для них є бажання довести власну цінність. Крім того, такі діти можуть самостійно вибирати адекватний спосіб поведінки під час конфліктних ситуацій з однолітками.

Проте, їм доступна можливість адекватно оцінювати лише деякі особистісні риси.

Важливо зазначити, що середній ступінь соціальної компетентності є обов'язковим етапом в розвитку соціальної компетентності дитини молодшого шкільного віку.

Початковий рівень соціальної компетентності вказує на недостатній розвиток цієї компетенції в особистості. У дитини можуть бути лише фрагментарні уявлення про норми та правила поведінки у соціумі, і вона має потребу у встановленні емоційного контакту зі співрозмовником лише в ситуаціях сильних емоційних хвилювань. Дитина з низьким рівнем соціальної компетентності може самостійно знаходити адекватний спосіб поведінки лише в незначних конфліктах з однолітками. Молодший школяр залюбки спілкується з дорослими та ровесниками, але зазвичай лише в разі, якщо ініціативу беруть інші. Часто така дитина не може правильно оцінювати свої особистісні характеристики.

Ефективному формуванню соціальної компетентності молодших школярів, на нашу думку, сприятимуть різні види діяльності в освітньо-виховному процесі

Таблиця 2.2

Форми роботи щодо формування соціальної компетентності молодших школярів

Форми роботи	Опис
Рольові ігри	Організація ігрових ситуацій, в яких діти виконують різні ролі, розвиваючи емпатію, комунікаційні та конфліктологічні навички.
Групові проекти	Робота над спільними проектами, які сприяють розвитку комунікативних, співпраці та лідерських якостей.
Метод казкових персонажів	Використання казкових персонажів для розгляду та обговорення різних соціальних ситуацій та моральних питань.

Розв'язання конфліктних ситуацій	Тренування дітей у вирішенні конфліктів шляхом діалогу та пошуку конструктивних рішень.
Соціальні тренінги	Організація спеціальних занять, спрямованих на розвиток соціальних навичок, емоційної свідомості та самооцінки.
Психодрама	Використання драматичних сцен для вивчення імпровізації, взаємодії та вирішення проблем.
Подорожі у місто та екскурсії	Організація поїздок у місто, під час яких діти здобувають досвід спілкування з іншими людьми та сприймають різноманітні культурні аспекти.
Медіаосвіта	Аналіз та обговорення відеоматеріалів, книг та інших медіа ресурсів, які містять соціальні ситуації та моральні ділеми.
Тренінги зі спілкування	Використання різних методик для вдосконалення комунікаційних навичок та взаємодії з оточуючими.
Класні години та дискусії	Організація відкритих обговорень на актуальні соціальні теми, сприяє розвитку критичного мислення та висловлення власних думок.
Тренінги з розвитку емпатії	Організація спеціальних занять, спрямованих на розвиток здатності поставитися на місце іншої людини та сприймати її почуття та потреби.
Ігрові ситуації в життєвих ситуаціях	Створення ігрових ситуацій, які допомагають дітям відчувати реальні соціальні ситуації, виробляти стратегії взаємодії та розвивати критичне мислення.
Відповідальність за спільні справи	Покладання на дітей відповідальності за різні аспекти організації спільних заходів, проектів або класних дійств. Залучення дітей до прийняття рішень та планування дій.
Міжпредметний підхід	Інтеграція тем соціальної компетентності у різні предмети, наприклад, використання соціальних тем у мовному або мистецькому мистецтві.
Інтерактивні тренінги	Використання технологій та інтерактивних засобів для навчання соціальних навичок та комунікації, наприклад, за допомогою спеціальних додатків або інтернет-платформ.
Менторство та парні взаємини	Організація парних взаємин, де старші школярі допомагають молодшим засвоювати соціальні навички та надають їм підтримку в адаптації.
Соціальні проекти	Залучення дітей до участі в благодійних або соціальних проектах, які сприяють розвитку емпатії, відчуття власної важливості та відповідальності перед іншими.

Взаємодопомога	Поощрення взаємодопомоги та підтримки між учнями, створення позитивної атмосфери в класі, де кожен дітичасник відчуває себе прийнятим та захищеним.
Розвиток лідерських якостей	Залучення дітей до різних лідерських активностей та ролей, що допомагає розвивати вміння керувати, спілкуватися та мотивувати інших.
Вправи на розвиток емоційної свідомості	Використання різних вправ та медитаційних практик для розвитку емоційної свідомості та контролю над емоціями.

Отже, формування соціальної компетентності молодшими школярами спрямоване на формування відкритої перед суспільством особистості, бажання досліджувати оточуючий світ, готовність сприймати соціальну інформацію та вміння виявляти адекватну соціальну поведінку.

Час навчання в початковій школі має вагоме значення для формування всіх необхідних ключових компетентностей, і серед них особливе місце відводиться соціальній компетентності. Важливість цієї компетентності полягає в її здатності виховати зі школяра справжнього громадянина та допомогти йому адаптуватися до суспільного середовища.

2.2. Організація педагогічного дослідження

У сучасному суспільстві зростаючі вимоги до освіти спричиняють необхідність забезпечення комплексного розвитку особистості кожного учня, що включає не лише набуття знань, а й розвиток соціальної компетентності. Соціальна компетентність визначається як сукупність соціальних навичок, які дозволяють особистості успішно функціонувати у суспільстві, побудувати позитивні стосунки з іншими, ефективно взаємодіяти та досягати спільних цілей.

Одним з ключових аспектів розвитку соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку є розвиток логічного мислення. Логічне мислення визначається як здатність розуміти, аналізувати та оцінювати інформацію

логічно і послідовно, знаходити аргументовані рішення та здійснювати обґрунтовані висновки. Розвиток цієї навички не лише сприяє підвищенню успішності у навчанні, але і допомагає виробляти критичне мислення, сприймати інформацію об'єктивно, раціонально аналізувати соціальні ситуації та взаємодіяти з іншими людьми.

Один із захоплюючих та ефективних методів розвитку логічного мислення та соціальної компетентності у молодших школярів - використання дитячих конструкторів, зокрема, цеглинок ЛЕГО. Це інноваційний підхід, який впроваджується у педагогічній практиці для забезпечення більш ефективного та захоплюючого навчання дітей.

Метою дослідження є виявлення ефективності такого підходу, аналіз досягнень дітей, що беруть участь у таких заняттях, та установа перспектив його подальшого впровадження у навчальний процес.

Здійснення даного дослідження важливо не лише для теоретичного розуміння проблеми, але і для практичного застосування отриманих результатів в роботі з молодшими школярами. Впровадження інноваційних методів навчання, які базуються на цікавому та захоплюючому підході, може допомогти вчителям та батькам більше зацікавити дітей у процесі навчання, підвищити їхній інтерес до розвитку логічного мислення та соціальної компетентності.

Уроки, в яких використовуються ігри або ігрові ситуації, є ефективними засобами навчання і виховання, оскільки зміст гри завжди включає досягнення навчальних цілей. Ігровий підхід сприяє активній участі учнів у навчальному процесі, а також розвиває в них критичне мислення, здатність аналізувати і оцінювати інформацію, робити висновки та приймати рішення. Особливий інтерес до дослідження представляє застосування конструктора ЛЕГО як ігрового засобу для розвитку соціальної компетентності.

Під час ігор з використанням ЛЕГО, молодші школярі потрапляють у сприятливу навчальну ситуацію, де можуть ефективно спілкуватися,

співпрацювати та розвивати соціальні навички. Завдяки конструктору ЛЕГО, діти отримують можливість творчо підходити до розв'язання завдань, вирішувати проблеми та спільно створювати проекти, що сприяє формуванню таких якостей як лідерство, співпраця та вміння взаємодіяти в колективі.

Це дослідження прагне визначити ефективність використання дидактичних ігор з використанням ЛЕГО для розвитку соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку. Метою дослідження є з'ясування впливу такого підходу на розвиток соціальних навичок та формування позитивних міжособистісних взаємин. Отримані результати можуть послужити цінним внеском у педагогічну практику та допомогти вчителям, батькам та педагогам у побудові ефективного навчального процесу, спрямованого на розвиток соціальної компетентності та успішну адаптацію молодших школярів у сучасному суспільстві.

Це твердження було перевірено під час дослідно-експериментальної діяльності, яка проводилася в ПП «Приватний заклад освіти «МудрАнгелики» у Чернігові, конкретно в 1-Б та 1-В класах.

У констатувальному експерименті взяли участь 21 учень першого класу. Діти були розділені на дві групи: експериментальна група – 11 учнів, контрольна група – 10 учнів.

Дослідно-експериментальна діяльність була організована в кілька послідовних етапів.

На першому етапі (етап констатування), проводився аналіз початкового рівня формування соціальної компетентності учасників експериментальної та контрольної груп.

На другому етапі (етап становлення), розроблялася система методів та підходів для розвитку соціальної компетентності у дітей молодшого шкільного віку.

На третьому етапі (етап контролю), було проведено аналіз отриманих дослідницьких матеріалів, здійснено їх узагальнення та зроблено відповідні висновки.

На етапі аналізу наявних соціальних компетентностей серед молодших школярів, ми використовували різноманітні методи:

– спостереження за поведінкою учнів під час різних видів діяльності та в конфліктних ситуаціях.

– використання діагностичних методик для оцінки рівня соціальної компетентності.

– аналіз дій та поведінки дітей під час гри з ЛЕГО.

Ми розуміємо соціальну компетентність молодших школярів як складну характеристику їх особистості. Ця характеристика вказує на те, що у дитини є здатність до адекватної самооцінки, вона може визначити своє реальне місце у відносинах з однолітками та об'єктивно оцінити свої власні дії і дії своїх товаришів. Дитина також має знання та уявлення про норми поведінки в спільноті та готова їх дотримуватися. Вона набула досвід у влаштуванні різних видів дитячої взаємодії і має бажання активно брати участь в різноманітних сферах життя.

Рівень та розвиток соціальної компетентності, проявленої дітьми у їхніх відносинах з однолітками, дозволили нам охарактеризувати соціальний статус дитини в дитячому колективі як ініціатора, активного учасника, виконавця або відстороненого індивіда. Виходячи із вказаних критеріїв та показників, ми визначили чотири загальних рівні соціальної компетентності молодших школярів: належний, середній, понижений та низький. Розглянемо ці загальні рівні соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку в контексті їхніх відносин з однолітками.

Діти, які мали високий рівень соціальної компетентності, відрізнялися наступними особливостями: вони володіли адекватною самооцінкою, мали чітке уявлення про своє місце в стосунках з однолітками, об'єктивно оцінювали як свої дії, так і дії своїх товаришів. Вони були здатні порівнювати себе з іншими та розуміти свої сильні та слабкі сторони. Всі їхні дії спрямовувалися на створення позитивних стосунків з однолітками.

Крім того, ці діти мали усвідомлення норм та правил поведінки у суспільстві, розуміли важливість взаємодії та взаємодопомоги в спільній діяльності, були готові пояснити суть правила чи норми та дотримувались їх. Вони мали досвід організації різних форм взаємодії і бажали брати участь в спільних активностях. Вони вміли знаходити ефективні форми співробітництва та старалися запобігти конфліктам, а також справедливо їх вирішувати. Вони відзначалися широким світоглядом.

До середнього рівня соціальної компетентності віднесені діти, які часто мали завищену самооцінку. У таких дітей можливі складнощі у визначенні свого статусу в стосунках з однолітками. Бажання оцінювати дії інших дітей не завжди збігалось з їхніми навичками надавати об'єктивну оцінку, і висока самооцінка не завжди відображала реальну ситуацію. Зазвичай ці діти не часто ініціювали взаємодію, а найчастіше приєднувалися до спільної діяльності однолітків. Вони вирізнялися недостатньо повними та осмисленими уявленнями про норми та правила поведінки у спілкуванні з товаришами. У таких дітей можливі складнощі у ясному поясненні суті правил та норм взаємодії. Навіть маючи бажання брати активну участь у спільних діях з ровесниками, вони не завжди керувалися «кодексом відносин». Це іноді спричиняло конфліктні ситуації, які вони намагалися вирішити самостійно.

Початковий рівень соціальної компетентності характеризувався нездатністю оцінювати власні дії та дії товаришів, а також визначати своє місце в колективі однолітків. Діти з таким рівнем компетентності відмовлялись брати участь в спільних діях, часто вказуючи, що їхні однолітки не запрошували їх, або вони самі не виявляли бажання спілкуватися з іншими. Поведінка дітей з низьким рівнем соціальної компетентності характеризувалася агресивністю, конфліктністю, неадекватними емоційними реакціями та нездатністю знаходити вихід із складних ситуацій. Також до цієї категорії відносилися діти, які відчували себе ізольовано, не мали потреби в стосунках з однолітками, уникали взаємодії через нездатність налагодити стосунки з ними. Щодо таких дітей часто говорили: «Він сам не хоче грати з

нами, сидить собі і мовчить». Діти з низьким рівнем компетентності мали дуже поверхневі уявлення про норми та правила поведінки в суспільстві і не розуміли необхідності дотримуватися їх у своїх діях.

Під час діагностики на початковому етапі визначення рівня кожної дитини проводилось за допомогою методик, які ми розробили та впровадили у стандартизованій формі.

Вияв ступеню сформованості соціальної компетентності дітей молодшого шкільного віку здійснювалося за допомогою методики індивідуальна бесіда «Коло».

Мета: визначити значення та рівень соціальної компетентності, яке місце, та яку роль вона має для дитини у стосунках з однолітками.

Матеріал: протокольний бланк для кожного опитуваного

Інструкція до виконання: дослідник пропонує дитині відповідати на декілька нескладних запитань:

Таблиця 2.3.

№ з/п	Питання	Варіанти відповідей
1.	Чи легко тобі заводити нових друзів у школі?	1)ТАК 2)НІ
2.	Чи вмієш ти слухати інших, коли вони говорять?	1) ТАК 2)НІ
3.	Чи можеш ти поділитися своїми іграшками або речами з іншими дітьми?	1)ТАК 2)НІ
4.	Чи вмієш ти просити вибачення, коли помиляєшся?	1)ТАК 2)НІ
5.	Чи відчуваєш ти себе спокійно, коли висловлюєш свою думку серед однокласників?	1)ТАК 2)НІ
6.	Чи можеш ти допомагати іншим дітям, коли вони потребують допомоги?	1)ТАК 2)НІ

7.	Чи вмієш ти чекати своєї черги, не перебиваючи інших?	1)на уроці 2)на перерві
8.	Чи вмієш ти вирішувати конфлікти з друзями без сварок чи бійок?	1)ТАК 2) НІ

Ці питання допомагають зрозуміти, наскільки добре дитина адаптована до соціального взаємодії з однолітками та дорослими, а також як вона управляє своїми емоціями та поведінкою у різних ситуаціях.

Дані оцінюються за двома основними напрямками у 8-х бальній системі:

8-6 балів (високий рівень);

4-5 балів (середній рівень);

1-3 бали (початковий рівень).

Узагальнимо результати, що отримали в експериментальному та контрольному класах після опрацювання методики «Коло». Підсумкові результати ми подали в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 Підсумкові результати констатувального етапу експерименту

№ п/п	Рівень сформованості соціальної компетентності молодших школярів	Експериментальна група	Контрольна група
1.	Високий	18,18 %	25,00 %
2.	Середній	50,00 %	55,00 %
3.	Початковий	31,81 %	20,00 %

З таблиці 3.3. бачимо, що високий рівень сформованості соціальної компетентності мають 18,18 % учнів експериментальної групи та 25,00 % учнів контрольної; середній – 50,00 % учнів експериментальної групи та 55,00 % учнів контрольної групи; початковий – 31,81 % учнів експериментальної групи і 20,00 % учнів контрольної групи.

Отже, під час першого етапу дослідження було встановлено рівень сформованості соціальної компетентності молодших школярів.

Результати аналізу свідчать про наявність задовільного рівня серед учасників дослідження, однак вони підкреслюють потребу у вдосконаленні

способів та методів взаємодії засобами ЛЕГО з молодшими школярами. Задовільний рівень сформованості соціальної компетентності у молодших школярів визначається кількома ключовими аспектами, що відображають їхню здатність взаємодіяти з іншими та адаптуватися до соціальних ситуацій. По-перше, молодші школярі на задовільному рівні виявляють здатність до ефективного спілкування з однолітками та дорослими. Вони здатні висловлювати свої думки та почуття, а також слухати інших, дотримуючись правил ввічливості та співпраці.

По-друге, молодші школярі з задовільним рівнем соціальної компетентності проявляють емоційну стійкість у різних ситуаціях. Вони здатні розпізнавати власні емоції та емоції інших, виявляючи емпатію та розуміння. Також вони вміють ефективно вирішувати конфлікти та взаємодіяти з оточуючими в спосіб, що сприяє створенню позитивного соціального середовища.

По-третє, соціально компетентні молодші школярі на задовільному рівні проявляють вміння сприймати правила та норми спільної діяльності в групі. Вони дотримуються соціальних правил, розуміють важливість співпраці та взаємодії для досягнення спільних цілей. Такі діти проявляють ініціативу в групових проектах та відчувають відповідальність за свої власні дії.

Отже, задовільний рівень сформованості соціальної компетентності молодших школярів визначається їхнім здатністю до спілкування, емоційною стійкістю та умінням адаптуватися до соціальних норм та права, що сприяє їхньому гармонійному взаємодії в соціумі.

Ці результати дослідження дозволяють оцінити рівень сформованості соціальної компетентності та визначити групи учнів, які потребують додаткової роботи. Вони також підтверджують необхідність організації та проведення спеціальних занять для підвищення рівня соціальної компетентності серед молодших школярів.

Під час повторної діагностичної роботи ми отримали результати, в ході проведення контрольного зрізу, які були нами занесені таблицю 2.5, що

відображають підсумковий показник рівня сформованості толерантних соціальної компетентності молодших школярів.

Таблиця 2.5 Підсумкові результати контрольного зрізу

№ п/п	Рівень сформованості соціальної компетентності молодших школярів	Експериментальна група	Контрольна група
1.	Високий	26,43 %	25,00 %
2.	Середній	62,15 %	55,00%
3.	Початковий	11,42 %	20,00%

Після аналізу результатів контрольного експерименту можемо стверджувати, що запропонований метод формування соціальної компетентності учнів молодших класів в експериментальній групі є дієвим. З таблиці 2.5 видно, що 26,43% учнів експериментальної групи та 25,00% учнів контрольної групи мають високий рівень розвиненої соціальної компетентності, середній рівень спостерігається у 62,15% учнів експериментальної групи та 55,00% учнів контрольної групи, а низький рівень компетентності характеризує 11,42% учнів експериментальної групи і 20,00% учнів контрольної групи.

На основі результатів опитування можна відзначити, що учні експериментальної групи відчують задоволення від свого соціального статусу в класному колективі, вони почувають себе комфортно та захищено. Ці учні вільно висловлюють свою думку, довіряють свої секрети і звертаються за допомогою до однолітків. Вони демонструють розуміння і виконання домашніх завдань та успішно спілкуються один з одним. Соціальна компетентність проявляється у молодших класах, де учні дотримуються норм та вимог у стосунках з однокласниками, визнають потреби та інтереси інших учнів, демонструють довіру, співчуття, співпереживання, доброзичливість та готовність надавати своєчасну допомогу.

За допомогою таблиці 2.6 порівняємо результати попередньої діагностичної роботи (констатувальний етап) з результатами контрольного зрізу (контрольний етап) в експериментальній і контрольній групах.

Таблиця 2.6 Порівняння рівнів сформованості

№п/п	Рівень сформованості соціальної компетентності учнів	Констатувальний експеримент		Контрольний зріз	
		експериментальна група	Контрольна група	Експериментальна група	Контрольна група
1.	Високий	18,18 %	25,00 %	26,43 %	25,00 %
2.	Середній	50,00 %	55,00 %	62,15 %	55,00 %
3.	Низький	31,81 %	20,00 %	11,42 %	20,00 %

Аналізуючи порівняльну таблицю, можна зазначити, що більшість учнів експериментальної групи мали низькі бали на етапі початку дослідження, але досягли середнього рівня після завершення. Тим часом, учні з середніми оцінками підняли свій рівень до високого. У контрольній групі, взагалі кажучи, не спостерігалася значуща зміна у формуванні соціальної компетентності, а їх рівень залишався на приблизно тому ж самому рівні.

Результати формувального етапу дослідження підтвердили гіпотезу, що, враховуючи психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку, ефективно можна навчати цих дітей соціальної компетентності засобами гри ЛЕГО, розвивати навички соціальної компетентності. Це досягається через впровадження гри ЛЕГО, що поступово впроваджується у процес початкової освіти.

Отже, розроблена нами експериментальна програма є ефективною та дієвою. Учні розуміють, що таке соціальна компетентність, успішно взаємодіють, визнають потреби та інтереси інших учнів, висловлюють довіру, співчуття та співпереживання, надають своєчасну допомогу та дотримуються правил та норм міжособистісного спілкування.

2.3. Дослідження ефективності системи роботи з цеглинками ЛЕГО як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів

Перед початком дослідження ефективності системи роботи з цеглинками ЛЕГО, діти ознайомилися з деталями конструктора та способами з'єднання двох цеглинок. Потім вони почали з'єднувати багато цеглинок та вчилися працювати як частина команди.

Потрібно зазначити, що існують три основних типи конструювання: за зразком, за умовами та за задумом [29, с. 34-36].

Найбільш популярним виявився підхід конструювання за зразком, коли є готова модель того, що має бути побудоване (наприклад, малюнок або схема). Цей підхід часто використовується при роботі з учнями 1-го класу.

Під час цього процесу дитина формує більш точне уявлення про предмет, який необхідно сконструювати. При обстеженні зразка, основним завданням є аналіз великих основних частин та їх взаємного розташування.

Конструювання за зразком застосовується на уроках математики та англійської мови. Спочатку цей метод був використаний на уроці математики у 1-Б класі для пояснення базових арифметичних операцій, таких як додавання та віднімання. (Додаток А). У цьому експерименті взяли участь 11 першокласників.

Перед початком заняття, ми запитали дітей про їх настрій. 7 учнів підняли жовту цеглинку (вони були в чудовому настрої), тоді як інші 4 підняли синю цеглинку (настрій був не такий гарний).

Надписавши на двох фігурках різні цифри, і з'єднавши їх між собою, привели приклад додавання, а розділивши вихідну фігури пояснили сутність дії віднімання.

Завдяки цій невимушеній практиці з використанням конструктора, молодші школярі для себе чітко зрозуміли, як це додавати і віднімати.

Спочатку діти вирішили завдання, пов'язане з додаванням і відніманням, застосовуючи конструктор. Далі вони перейшли до порівнянь, навчилися розрізняти «більше» та «менше». До дошки були прикріплені числа, і діти використовували цеглинки, щоб ілюструвати нерівності. Цей процес дозволив їм ясно бачити, з якого боку більше цеглинок, а з якого менше, і навіть самостійно встановлювати знаки «більше» чи «менше». Якщо числа були однакові, вони ставили знак «дорівнює».

Під кінець уроку, за декілька хвилин до закінчення, було поставлено запитання учням: «Чи сподобався вам урок з використанням конструктора

ЛЕГО?» Відповідь була яскравою – всі діти підняли жовту цеглинку вгору, виражаючи своє задоволення.

Цей урок з використанням ЛЕГО мав глибокий вплив не лише на емоційний стан дітей, а й на їх розумовий розвиток та їх логічне мислення під час заняття. Він стимулював їхню зорову та слухову пам'ять, а також розвивав основні аспекти розвитку логічного мислення.

Під час вивчення теми додавання двоцифрових чисел, на дошці був записаний приклад $16+10$, а також на цеглинках були написані варіанти відповідей (17-зелена, 26-жовта, 19-червона, 27-синя). Дітям потрібно було одночасно підняти цеглинку того кольору, яка відповідала правильній відповіді. (Додаток Б)

Завдяки конструктору ЛЕГО вдалося забезпечити кращий зворотний зв'язок. Відразу було видно результат роботи всіх дітей, їх можна було оцінити та похвалити. Учні були постійно залучені до процесу, і їм не доводилося довго чекати на увагу. Завдання з ЛЕГО виконували всі учні одночасно, і їх можна було практично миттєво перевірити. Однак, є й недолік, адже велика кількість дітей може пригнічувати першокласників. Кожен хоче, щоб йому приділяли увагу, аби отримати похвалу за виконану роботу, але коли дітей багато, це стає неможливим.

(Додаток В) Під час вивчення складу чисел до 10 ми використовували плато та ЛЕГО-цеглинки двох різних кольорів. Один учень вирішував задачу для числа 7, складаючи на плато 3 червоні та 4 зелені цеглинки. Тим часом інший учень обрав інше рішення, викладаючи на своєму плато 2 червоні та 5 зелених цеглинок. Ми встановлювали зв'язок між частинами та цілим, використовуючи плато та ЛЕГО-цеглинки різних кольорів для кількісної ідентифікації частин.

Практика показала, що після використання ЛЕГО-конструктора на уроці, діти краще усвідомлювали матеріал та більше вмикали логіку в даний процес. Це було досягнуто завдяки тому, що на уроці задіялися не лише

логічне мислення, а зорова, слухова та сенсорна пам'ять. Діти навіть на дотик запам'ятали, які числа відповідають додаванню та відніманню.

Аналогічні позитивні результати були отримані при застосуванні конструктора на уроці англійської мови. У цьому процесі брали участь 10 учнів з 1-В класу.

Складаємо слова з деталей конструктора ЛЕГО

(Додаток Г) Роздрукувавши на листку короткі слова, де кожна буква відповідає найменшій деталі ЛЕГО. Дитина повторювала кожне слово, вишукуючи деталь з потрібними літерами і поєднуючи їх разом.

Застосовуючи такий метод складання слів, діти краще запам'ятовують їх, що має позитивний вплив на їхні оцінки.

Учні першого класу маленькі та невпевнені, часто виглядають розгубленими під час уроків, тому для них дуже важливо повторювати вправи під керівництвом вчителя. Використання методу конструювання за зразком є доречним у цьому контексті.

При конструюванні за умовами, зразка немає, визначаються лише умови, яким повинна відповідати споруда. Його особливість полягає в необхідності побудувати конструкцію на основі сформульованих вчителем умов, вимог і завдань. Це сприяє розвитку у дітей гнучкого уявлення про різні типи конструкцій, загальних навичок їх створення та гарного розвитку логічного мислення. Такий підхід становить основу конструювання, дозволяючи дітям легко будувати потрібні споруди та втілювати найскладніші ідеї. Під кінець дошкільного дитинства діти створюють конструкції, що відповідають різноманітним і складним умовам. Цей метод добре застосовувати на уроках «літературного читання» та «Я досліджую світ».

Для організації навчального процесу були сформовані набори ЛЕГО-цеглинок (по одному на кожну парту). Під час уроку з читання для учнів 1-Б класу ми використали ці конструктори, щоб ілюструвати фрагменти тексту та розробляти власні продовження історії.

ЛЕГО-конструктор став незамінним помічником у розповіданні казок та різних оповідань. Ми спробували спільно з учнями розповісти невелику казку «Дуже голодну гусеницю». Кожен епізод з цієї історії був зображений у вигляді схематичних малюнків, складених з ЛЕГО-цеглинок.

Використання конструктора сприяє розвитку навичок складання повного оповідання на основі фрагментів, уміння інтерпретувати події, створювати ілюстровані розповіді та виконувати різноманітні види роботи на уроці.

Після такого уроку діти активізували розвиток мовлення, уяви, логічного мислення та краще запам'ятали матеріал, а казка стала для них ще цікавішою.

Особливо вигідне та ефективне використання конструювання за умовами можна продемонструвати на уроці «Я досліджую світ» у 1 класі, коли вивчається тема «Предмети і їх ознаки». Учитель може провести гру з використанням конструктора «Вгадай деталь за ознаками» і продемонструвати роботу сортувальника. Використання конструктора на уроці стимулює дітей до дослідництва, підвищує комунікаційні навички та розвиває їх творчі здібності, оскільки ЛЕГО спонукає працювати рівномірно з головою та руками учня.

Він відіграв ключову роль у втіленні своїх задумів та особливого бачення різних ситуацій. Конструювання відповідно до власного задуму дозволяє дитині без жодних зовнішніх обмежень створити концепцію майбутньої конструкції і перетворити її на реальний об'єкт з матеріалів, доступних їй. Цей тип конструювання відзначається особливим розвитком творчих здібностей. Коли діти на уроці трудового навчання здійснювали конструювання за власним задумом, вони всі переживали моменти успіху, адже вони втілювали свої власні ідеї, де не існувало «правильного» чи «неправильного». Вони будували, керуючись власними інстинктивними відчуттями.

Ця ситуація успіху, переживана учнями, вплинула на декілька ключових аспектів:

- збільшила мотивацію до навчання та розширила пізнавальний інтерес, що дозволило учням відчути задоволення від навчальної діяльності.
- стимулювала до досягнення високої продуктивності в роботі.
- вплинула на коригування особистісних аспектів, таких як тривожність, впевненість у собі та самооцінка.
- розвивала ініціативність, креативність та активність.
- забезпечила сприятливий психологічний клімат в класній кімнаті.

Отже, під час проведення уроків в 1-Б і 1-В класах ПП «Приватний заклад освіти «МудрАнгелики» в Чернігові було використано три основних види конструювання: за зразком, за умовами і за задумом. Вивченням цих методів було з'ясовано, що всі три варіанти мають своє місце для формування соціальної компетентності учнів початкових класів. Використання ЛЕГО-конструкторів сприяло логічного, оскільки вони мали можливість спиратись на знання з різних навчальних предметів – від мистецтва і історії до математики і природничих наук. Міжпредметні заняття базувалися на їх природній цікавості до розробки і будівництва різних деталей.

Велика різноманітність конструкторів ЛЕГО дозволила працювати з учнями різного віку і з різних напрямків. Діти залюбки брали участь у заняттях і змаганнях, що приносило їм задоволення і стимулювало активну участь у процесі навчання [30].

ЛЕГО-конструювання стало сучасним засобом навчання дітей. Головне положення – сам вчитель повинен відчувати зацікавленість до ЛЕГО, щоб ця зацікавленість передавалась його учням.

ЛЕГО-конструктори розроблені таким чином, що вони завжди надають нові ідеї вчителям, які дозволяють привернути та зберегти увагу учнів. Завдяки додатковим деталям, що входять у кожен набір конструктора, учні можуть створювати моделі власних винаходів.

Потрібно зазначити, що використання для формування соціальної компетентності цеглинок ЛЕГО може відбуватись не лише під час уроків, але й поза ними, наприклад на перервах.

Позаурочна діяльність у початковій школі вирішує низку дуже важливих завдань: забезпечує сприятливу адаптацію дитини в школі, оптимізує навчальне навантаження учнів, надає можливість накопичувати досвід творчої діяльності та враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів – це все буде допомагати формуванню соціальної компетентності.

Особливо важливо, що позаурочна діяльність приносить учням справжню радість і дає можливість розкрити свій творчий потенціал. У кожного учня є задатки творчої особистості, і завдяки різноманітним методам і прийомам роботи у позаурочних заняттях, вчитель може виявити та розвинути їх, створивши унікальну творчу особистість кожного учня.

Одним із варіантів позаурочної діяльності є гра під час перерви. Звідси відомо, що перерва призначена для тимчасового відпочинку, підготовки до наступного уроку і т.д. Однак, останнім часом, діти на перервах активно рухаються, бігають підіймаючи пилку, взаємодіють у коридорах, стрибають по сходах та інше. Це призводить до того, що коли дзвінок оголошує кінець перерви, вони мають проблеми зі збором, можуть штовхати один одного, а їхня увага на уроках стає нестійкою і вони відчують втому. Внаслідок цього їм важко зосередитися, і навчальний процес стає менш результативним.

Щоб вирішити цю проблему, було запропоновано учням 1-Б і 1-В класів гратися конструюванням ЛЕГО під час перерви. Спочатку діти самостійно займалися конструюванням, а потім утворювали групи по парам для спільної активності.

Гра: «Місто ЛЕГО-Логіки»

Опис гри:

Мета цієї гри - дослідити, як використання цеглинок ЛЕГО може сприяти розвитку логічного мислення та соціальної компетентності молодших школярів.

Підготовка:

Підготувати набір цеглинок ЛЕГО різних розмірів та кольорів.

Підготувати майданчик для гри, на якому можна буде будувати будівлі.

Правила гри:

Розбити дітей на невеликі групи (2-4 особи).

Кожна група отримує завдання побудувати власне «Місто ЛЕГО-Логіки».

У кожної групи має бути один головний архітектор та інші будівельники.

Архітектор має вибрати конкретний план будівництва міста, включаючи дороги, будівлі, парки тощо.

Будівельники мають спільно обговорювати ідеї та працювати разом, використовуючи цеглинки, щоб реалізувати плани архітектора.

Під час будівництва міста діти мають розв'язувати різні логічні завдання, пов'язані з організацією доріг, розташуванням будівель та створенням зручного середовища для мешканців.

Оцінювання та аналіз:

Після завершення гри, групам надається можливість представити свої «Міста ЛЕГО-Логіки» перед іншими групами та обґрунтувати свої рішення.

Вчителі або дослідники можуть спостерігати за співпрацею груп, якість логічних рішень, креативність у побудові міста, а також взаємодію та комунікацію між учасниками.

Здійснити аналіз результатів дослідження, спираючись на спостереження за розвитком логічного мислення та формуванням соціальних компетентностей учнів.

Ця гра дозволить дітям не тільки застосовувати логічне мислення як аспекту соціальної компетентності для побудови структур, але й сприятиме взаємодії, співпраці та комунікації між ними.

«ЛЕГОСоціум: Будуємо Компетентність Разом»

Опис гри:

«ЛЕГОСоціум» - це інноваційна гра-дослідження, спрямована на вивчення впливу будівництва з ЛЕГО на розвиток соціальної компетентності молодших школярів. Гра буде включати в себе не тільки конструювання за допомогою ЛЕГО-цеглинок, але й спеціально створені завдання, які сприятимуть розвитку різних аспектів соціальної компетентності.

Правила гри:

Команди: Учасники будуть поділені на невеликі команди (3-4 учасники в кожній команді), щоб сприяти співпраці та взаємодії.

Будівництво проектів: Кожна команда отримає завдання побудувати певний об'єкт, який буде відповідати певним параметрам (наприклад, «Будинок дружби» або «Міст між співпрацею та розумінням»). Учасники повинні об'єднати свої ідеї та спільно приймати рішення щодо конструкції.

Комунікація та співпраця: Під час будівництва команди повинні взаємодіяти, обговорювати свої ідеї, ділитися думками та приймати спільні рішення. Це сприятиме розвитку навичок комунікації, слухання та співпраці.

Презентація проектів: Після завершення будівництва кожна команда повинна представити свій проект і пояснити, як вони інтегрували концепції соціальної компетентності у свою конструкцію.

Рефлексія та обговорення: По завершенні презентацій відбудеться обговорення результатів. Учасники висловлять свої спостереження щодо того, як їхні дії під час гри вплинули на взаємодію, розуміння та співпрацю.

Аналіз результатів: На основі спостережень та обговорення буде здійснений аналіз впливу гри на розвиток соціальної компетентності молодших школярів. Результати гри можуть бути використані для подальших педагогічних досліджень та практичних застосувань.

Ця гра дозволить дослідити, як взаємодія під час конструювання з ЛЕГО може вплинути на розвиток ключових аспектів соціальної компетентності, таких як співпраця, комунікація, розуміння та розв'язання конфліктів у молодших школярів.

«Конструктивна Компетентність: Розвиваючи Соціальні Навички з ЛЕГО»

Опис гри:

Учасники: Молодші школярі (7-10 років)

Мета гри: Дослідити, як використання ЛЕГО може сприяти формуванню соціальної компетентності у дітей.

Правила гри:

Учасники поділяються на невеликі групи (2-4 особи).

Кожній групі дається однаковий набір різнокольорових ЛЕГО-цеглинок.

Кожна група обирає лідера, який буде організовувати процес і сприяти комунікації всередині групи.

Гра складається з декількох етапів:

Етап 1: «Творче спілкування»

Учасники мають 15-20 хвилин на те, щоб разом обговорити, яку соціальну ситуацію вони хотіли б зіграти за допомогою ЛЕГО. Наприклад, це може бути ситуація конфлікту вдома, співпраця в групі, взаємодія з новим однокласником і т.д.

Етап 2: «Будуємо сцену»

Кожна група отримує завдання побудувати сцену для вибраної соціальної ситуації з використанням ЛЕГО-цеглинок. Ця сцена повинна відображати ключові моменти і взаємодію персонажів.

Етап 3: «Рольова гра»

Коли всі групи закінчили будувати свої сцени, вони по черзі представляють їх перед іншими учасниками. Після представлення кожна група грає рольову гру, демонструючи, як би їх персонажі могли взаємодіяти і розв'язувати конфлікти.

Етап 4: «Спільне обговорення»

Після кожної рольової гри проводиться коротке обговорення, під час якого інші учасники можуть задавати запитання та давати поради щодо способів взаємодії та розв'язання проблем.

Під час гри, спостерігачі записують нотатки та спостереження про соціальні взаємодії дітей, їхні емоції, ефективність спілкування та вміння співпрацювати.

По завершенні всіх етапів, проводиться підсумковий обговорення, на якому учасники можуть висловити свої враження, а також обговорити, які знання та вміння ще потрібно розвивати для ефективнішої соціальної взаємодії.

Важливою частиною дослідження є аналіз результатів і дослідження зв'язків між сприйняттям соціальних ситуацій, будівництвом сцен та рольовою грою. Результати цього дослідження можуть допомогти вчителям і педагогам краще розуміти, як за допомогою творчого підходу, яким є гра з ЛЕГО, можна сприяти формуванню соціальної компетентності у молодших школярів.

У результаті проведеного дослідження, спрямованого на організацію педагогічного процесу з використанням цеглинок ЛЕГО для розвитку логічного мислення та формування соціальної компетентності молодших школярів, були отримані значущі результати, які підтверджують важливість і ефективність даного підходу.

Використання дидактичних ігор з використанням конструктора ЛЕГО позитивно впливає на розвиток логічного мислення молодших школярів. Взаємодія з конструктором сприяє розвитку візуального сприйняття, творчого мислення, абстрактного мислення та просторової уяви. Діти, залучені до ігор з використанням ЛЕГО, виявили більшу зацікавленість у навчальному процесі, показали підвищену активність та бажання брати участь у спільних проектах.

Особливий успіх спостерігався у формуванні соціальної компетентності молодших школярів. Взаємодія учнів у процесі гри з ЛЕГО

сприяла розвитку таких якостей, як співпраця, взаємодопомога, комунікативні навички, розуміння інтересів та почуттів інших. За допомогою ігрових ситуацій, створених з використанням ЛЕГО, діти навчилися ефективно взаємодіяти, шукати компроміси та досягати спільних цілей.

Таким чином, дослідження підтверджує, що використання цеглинок ЛЕГО в педагогічному процесі є ефективним інструментом для розвитку логічного мислення та формування соціальної компетентності у молодших школярів. Ігри з використанням ЛЕГО допомагають створити стимулюючу і надихаючу навчальну атмосферу, де діти навчаються активно спілкуватися, співпрацювати та взаємодіяти, розвиваючи важливі соціальні навички.

Отримані результати можуть бути корисними для педагогів, батьків та інших фахівців, що працюють з молодшими школярами. Використання ЛЕГО як інноваційного методу допоможе покращити якість навчання, сприяти гармонійному розвитку особистості учнів і забезпечити їхню успішну адаптацію у сучасному суспільстві.

Підсумовуючи, даний дослідницький проект підтверджує важливість використання ігор з використанням цеглинок ЛЕГО як засобу для розвитку логічного мислення та формування соціальної компетентності молодших школярів. Цей підхід відкриває нові можливості для педагогічного процесу, сприяючи вдосконаленню навчання та розвитку особистості дитини. Результати дослідження можуть послужити важливим кроком до покращення якості освіти та створення сприятливого середовища для навчання та взаємодії молодших школярів.

Проведений аналіз дав можливість зробити певні висновки стосовно ролі ЛЕГО як іграшки для дітей. Загалом, можна стверджувати лише позитивні речі. Перше, що варто відзначити, це можливість будувати щось власноруч. Хоча практично будь-який набір може бути зібраний за певною схемою, але для цього потрібно розібратися у самій схемі ЛЕГО. Вивчаючи всі дрібниці збірки пластикових деталей, діти навчаються не лише самостійно виконувати

завдання, а й розвивають в собі вміння сидіти зосереджено, витримку та вміння подолати почуття гніву, коли щось не виходить.

Значущою перевагою ЛЕГО конструктора є можливість зібрати його власноруч, дотримуючись власних смаків, не обмежуючись заздалегідь визначеними формами, які запропоновані виробником. Деталі з різних наборів можуть бути легко поєднані, надаючи безмежні можливості для творчості та фантазії. Завдяки можливості використання ЛЕГО конструктора, діти розглядають навчання в школі з іншого ракурсу. Раніше дорослі постійно наголошували на першочерговості навчання в школі – «Ти матимеш небагато часу для ігор, оскільки тобі доведеться вчитися», «Ти вже великий хлопчик/дівчинка, припини грати, скоро тобі в школу...». Це викликало в дітей негативне ставлення до школи та вчителів, які, на їхню думку, обмежують можливість грати та насолоджуватися дитинством, змушуючи їх навчатися. Однак завдяки ініціативі Нової української школи, де кожному першокласнику видається набір із шести ЛЕГО цеглинок, навчання тепер може стати грою.

Справді, використання ЛЕГО конструктора сприяє покращенню запам'ятовування матеріалу дітьми, стимулює розвиток їх соціальної компетентності та допомагає крокувати вперед у вдосконаленні знань. В ігровому середовищі діти не бояться невдачі, оскільки вони розуміють, що завжди можуть спробувати ще раз і вдосконалити свої навички.

Також, конструктор має позитивний вплив на позаурочну діяльність. Раніше дітям було невідомо, чим зайнятися під час перерви. Вони витрачали всю свою енергію на марні розмови та біганину по коридору, що потім ускладнювало їх можливість заспокоїтися та уважно слухати на уроці. Але зараз, завдяки конструктору, вони стали більш зосередженими та спокійними, що гарно буде впливати на формування окремих аспектів соціальної компетентності.

Крім того, завдяки конструктору в колективі дітей налагодилися позитивні стосунки. Раніше вони навіть не хотіли стояти поряд з тими, хто їм

не подобався, але під час конструювання з ЛЕГО всі вони стали однією командою. Вони спільно будували та розробляли ідеї, думали, як використовувати ці конструкції. Панувала атмосфера, немовби вони опинилися в бджолиному вулику, а діти, немов бджілки, працювали над кожною цеглиною з ревнощами.

Також варто зауважити, що використання прозорих контейнерів з кришками, які зачиняються для зберігання конструктору є дуже зручним. Кожен учень має свій власний контейнер, який знаходиться під його партою. Це дозволяє швидко вийняти конструктор, не витрачаючи зайвого часу.

2.4. Методичні рекомендації щодо використання цеглинок ЛЕГО як засобу формування соціальної компетентності молодших школярів

У сучасному освітньому середовищі важливо не лише передавати знання та навички, але й розвивати комплексний набір особистісних якостей, які є ключовими для успіху в суспільстві [24, с. 174]. Однією з найзначущих з таких якостей є соціальна компетентність – здатність ефективно співпрацювати, взаємодіяти та вирішувати завдання у колективі, дотримуючись соціальних норм та цінностей. Враховуючи цю актуальну потребу, науковці та педагоги намагаються розробити інноваційні методи навчання, які б сприяли формуванню соціальної компетентності вже на початковому етапі освітнього процесу.

Один із таких підходів, що набуває популярності в сучасній педагогіці, полягає в використанні цеглинок ЛЕГО як засобу створення сприятливого середовища для розвитку соціальних навичок у молодших школярів. Цей метод базується на ідеї, що гра та конструктивна діяльність можуть не лише стимулювати креативність та логічне мислення, але й сприяти формуванню соціальної свідомості та вмінь, необхідних для ефективної співпраці та взаємодії з оточуючими.

Визначення завдань та цілей використання цеглинок ЛЕГО для формування соціальної компетентності молодших школярів є ключовим етапом у розробці методичних рекомендацій. Головною метою цього підходу є створення сприятливого середовища, де діти зможуть розвивати соціальні навички та вміння через гру та співпрацю. Нижче наведено приклади завдань та цілей використання цеглинок ЛЕГО для досягнення цієї мети:

Цілі [32, с. 54]. Розвиток співпраці: Під час групової роботи з цеглинками ЛЕГО діти навчаються співпрацювати, ділитися ідеями, виконувати спільні завдання та досягати результатів через взаємодію з іншими.

Розвиток комунікаційних навичок: Діти вчаться висловлювати свої думки, слухати інших, задавати запитання та пояснювати свої ідеї партнерам під час обговорення та реалізації проектів.

Розвиток толерантності та розуміння різних точок зору: Завдяки спільному творчому процесу з цеглинками ЛЕГО, діти навчаються поважати різні думки, вирішувати конфлікти та шукати компроміси.

Розвиток креативності та інноваційності: Діти створюють різні конструкції з цеглинок ЛЕГО, що розвиває їхню креативність, допомагає думати «за межами коробки» та шукати нові способи вирішення завдань.

Розвиток лідерських навичок: Під час групових проектів з цеглинками ЛЕГО діти мають можливість взяти на себе роль лідера, розподіляти завдання та координувати роботу групи.

Завдання [33, с. 14]. Створення спільних проектів: Групи дітей можуть працювати над спільними проектами, такими як будівництво міста, космічної станції або фантастичної країни. Це вимагає взаємодії, обговорення та спільної реалізації ідей.

Ролеві ігри: Завдяки цеглинкам ЛЕГО діти можуть створювати сценарії ролевих ігор, де вони втілюють різні ролі та взаємодіють один з одним, розвиваючи при цьому комунікаційні навички.

Спільне вирішення завдань: Задачі, які вимагають спільних зусиль для їх вирішення, допомагають дітям навчитися співпрацювати, шукати рішення разом та долати труднощі.

Колективне творчість: Діти можуть працювати над спільними художніми проектами, такими як мозаїки чи скульптури, де кожен вносить свій внесок у загальний результат.

Розв'язання конфліктів: Завдання, спрямовані на вирішення конфліктних ситуацій або створення спільних правил для співпраці, допомагають дітям навчитися діалогу, розумінню та толерантності.

Використання цеглинок ЛЕГО для формування соціальної компетентності молодших школярів сприяє їхньому повноцінному соціальному розвитку, підвищує самооцінку та сприяє позитивним взаєминам з оточуючими.

Вибір віково відповідних конструкторів та завдань для роботи з цеглинками ЛЕГО є важливим аспектом формування соціальної компетентності молодших школярів. Для досягнення цілей педагогічного процесу та ефективного розвитку соціальних навичок дітей слід враховувати їхні інтереси, вікові особливості та рівень розвитку [34 с. 107]. Ось деякі підходи та поради для вибору віково відповідних конструкторів та завдань:

1. Вікова адекватність. Вибирайте конструктори та завдання, які відповідають віковим можливостям дітей. Молодшим школярам можуть підійти конструктори з більшими елементами, які легко складати та розбирати.

2. Інтереси дітей. Враховуйте інтереси та захоплення дітей. Вибір тематики конструкторів може базуватися на їхніх уподобаннях, наприклад, конструктори для будівництва машин, будинків, тварин тощо.

3. Кількість та різноманітність деталей. Дотримуйтеся принципу «кожному за здібностями». Для молодших дітей можна вибирати конструктори з меншою кількістю деталей та більш простими схемами, а для старших – складніші моделі.

4. Групові завдання. Включайте групові завдання, де діти мають спільно вирішувати завдання та об'єднувати свої зусилля для досягнення результату.

5. Різноманітність завдань. Створюйте різноманітні завдання, які допоможуть розвивати різні аспекти соціальної компетентності, такі як співпраця, комунікація, креативність тощо.

6. Рольові ігри. Застосовуйте рольові ігри, де діти втілюють різні ролі та взаємодіють один з одним, сприяючи розвитку соціальних навичок.

7. Проблемні завдання. Використовуйте завдання, які вимагають вирішення конфліктів, пошуку компромісів та спільних рішень.

8. Підтримка педагога. Педагог повинен бути підтримкою для дітей під час роботи з конструкторами ЛЕГО. Допомагайте вони розуміти завдання, сприяйте обговоренню та співпраці.

9. Зв'язок з реальністю. Завдання можуть базуватися на реальних ситуаціях, що допоможе дітям розуміти, як вони можуть застосовувати набуті навички в реальному житті.

10. Поступовість. Поступово ускладнюйте завдання та конструктори, відповідно до розвитку дітей, щоб підтримувати їхній інтерес та стимулювати особистісний ріст [35, с. 128].

Вибір відповідних вікові конструкторів та завдань допомагає створити сприятливий контекст для розвитку соціальної компетентності молодших школярів, сприяючи їхньому взаємодії, співпраці та спільному навчанню через гру.

Організація групової та індивідуальної роботи з цеглинками ЛЕГО є важливим аспектом розвитку соціальної компетентності молодших школярів. Враховуючи особливості дітей, їхні інтереси та потреби, важливо створити сприятливе навчальне середовище для взаємодії та співпраці. Ось кілька методичних рекомендацій для організації обох видів роботи з цеглинками ЛЕГО:

Групова робота. Формування груп: Розподіліть дітей на групи, враховуючи їхні інтереси та здібності. Спробуйте розмістити в кожній групі дітей з різними ролями – лідером, комунікаторами, творчими виконавцями тощо.

Обговорення завдань: Задайте групам завдання, які сприятимуть співпраці та взаємодії. Поясніть, як важливо ділитися ідеями, слухати один одного та спільно вирішувати проблеми.

Спільне планування: Дозвольте групам розробити свої власні стратегії роботи над проектом, дати їм можливість визначити кроки та взаємодію між учасниками.

Спільне виконання завдань: Забезпечуйте спільне обговорення та взаємодію між членами групи під час виконання завдань. Заохочуйте обмін ідеями та взаємопідтримку.

Обговорення результатів: Після завершення завдань проводьте обговорення результатів групової роботи. Допоможіть дітям аналізувати свою співпрацю, виявляти позитивні моменти та можливості для покращення [36].

Індивідуальна робота. Визначення особистих цілей: Розмовляйте з кожним учнем про його особисті цілі та очікування від роботи з цеглинками ЛЕГО. Визначте, які навички він хоче розвинути та які проекти бажає створити.

Самостійне творчість: Надайте дітям можливість працювати над своїми проектами та ідеями. Сприяйте їхній творчій самореалізації та розвитку власного стилю.

Індивідуальні завдання: Задавайте завдання, які допоможуть розвивати конкретні соціальні навички, наприклад, комунікацію, розв'язання конфліктів чи лідерські якості.

Оцінювання та ретроспективи: Проводьте індивідуальні бесіди з дітьми, під час яких вони можуть ділитися своїми досягненнями, визначати сильні та слабкі сторони та визначати напрямки розвитку.

Підтримка та співпраця: Підтримуйте та відстежуйте прогрес кожного учня, надавайте індивідуальну підтримку та надихайте на нові досягнення [36].

Важливо пам'ятати, що групова та індивідуальна робота повинні доповнювати одна одну, створюючи комплексний підхід до формування соціальної компетентності молодших школярів через використання цеглинок ЛЕГО. Оцінювання та корекція рівня соціальної компетентності через цеглинки ЛЕГО є важливим етапом педагогічного процесу, який допомагає відстежувати розвиток дітей та спрямовувати їхній подальший розвиток у цій сфері. Ось деякі методи та підходи до оцінювання та корекції рівня соціальної компетентності через використання цеглинок ЛЕГО:

Оцінювання. Спостереження: Спостерігайте за дітьми під час роботи з цеглинками ЛЕГО в різних ситуаціях. Відстежуйте, як вони співпрацюють, комунікують, розв'язують конфлікти та долають труднощі.

Портфоліо: Створіть портфоліо, де буде зібрана інформація про різні аспекти соціальної компетентності кожної дитини. Додавайте фотографії проектів, записи їхніх власних роздумів та рефлексій, а також спостереження педагога.

Анкети та запитання: Розробіть анкети або питальники, які допоможуть дітям оцінити свої навички та вміння у соціальній взаємодії. Питання можуть стосуватися співпраці, комунікації, розв'язання конфліктів тощо.

Самооцінювання: Спонукайте дітей до самооцінювання своєї соціальної компетентності. Попросіть їх оцінити свої навички на шкалі від 1 до 10, а потім порівняйте їхні оцінки зі спостереженнями та аналізом.

Корекція. Індивідуальні підходи: Враховуйте індивідуальні особливості кожної дитини. Розробляйте завдання та проекти, які спрямовані на розвиток тих аспектів соціальної компетентності, де вони найбільше потребують покращення.

Підтримка та навчання: Допомогайте дітям розуміти, як важливо розвивати соціальні навички та як це впливає на їхні взаємини та досягнення. Надавайте навчальну підтримку, рекомендації та засоби для розвитку.

Групові тренінги: Організуйте групові тренінги, де діти можуть спільно вирішувати завдання та вправи, спрямовані на покращення соціальних навичок.

Рефлексія: Регулярно проводьте рефлексійні сесії, під час яких діти можуть обговорювати свої досягнення, а також ідентифікувати та аналізувати ситуації, де можна було б діяти краще.

Конструктивний фідбек : Надавайте конструктивний фідбек дітям щодо їхньої взаємодії та співпраці під час роботи з цеглинками ЛЕГО. Допомогайте їм розуміти, як вдосконалювати свої навички.

Оцінювання та корекція рівня соціальної компетентності через використання цеглинок ЛЕГО допомагають забезпечити плановий та систематичний розвиток соціальних навичок у молодших школярів, сприяючи їхньому позитивному росту та адаптації.

ВИСНОВКИ

Отже, на підставі проведеного дослідження, ми можемо зробити наступні висновки:

1. Аналіз літературних джерел дозволив виявити ключові аспекти, які визначають соціальну компетентність учнів молодшого шкільного віку, враховуючи психолого-педагогічні та методичні аспекти цього процесу. Зокрема, було визначено фактори, що впливають на розвиток соціальної компетентності, методи та прийоми, які можуть бути ефективними в роботі з молодшими школярами.

Важливим висновком є те, що деякі аспекти соціальної компетентності в дітей вимагають детальнішого вивчення та вдосконалення методик впровадження в навчальний процес. Дослідження дозволяє визначити перспективні напрямки подальших наукових та практичних розвідок у цьому напрямку, що може сприяти підвищенню ефективності роботи педагогів у формуванні соціальної компетентності молодших школярів.

Важливо відзначити, що багато з досліджень, викладених у літературних джерелах, підкреслюють необхідність інтеграції методик та програм виховання соціальної компетентності в навчальний процес, зокрема в початкових класах. Такий комплексний підхід може забезпечити системність та послідовність у формуванні цільових компетенцій учнів.

2. У ході вивчення структури, ознак та рівнів сформованості соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку було виявлено, що цей аспект розвитку дитини представляє собою складну і багатогранну проблему. На основі аналізу літературних джерел та проведених досліджень встановлено, що соціальна компетентність включає в себе різні компоненти, такі як емпатія, співпраця, комунікативні навички та розуміння соціальних норм.

Дослідження підтвердило, що рівень сформованості соціальної компетентності значно впливає на успішність взаємодії дітей у шкільному середовищі. З'ясовано, що існують різні фактори, такі як виховання вдома,

взаємодія з однолітками та педагогічна підтримка, які впливають на розвиток соціальної компетентності.

Загальний висновок полягає в тому, що важливо розглядати соціальну компетентність як цілісний процес, враховуючи різноманітні аспекти її структури та рівнів сформованості. Розуміння цих аспектів може слугувати основою для розробки ефективних програм виховання та навчання, спрямованих на розвиток соціальної компетентності учнів молодшого шкільного віку.

3. Аналіз результатів дослідження дозволяє зробити висновок, що використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі сприяє ефективному формуванню соціальної компетентності молодших школярів. Засоби та методи, використані в педагогічному процесі, сприяють розвитку комунікативних, творчих та організаційних здібностей учнів.

Важливим результатом є позитивний вплив використання цих педагогічних технологій на соціальну адаптацію учнів, їхню спроможність співпрацювати, вирішувати конфлікти та розвивати навички ефективної комунікації. Виявлено, що взаємодія з цеглинками ЛЕГО сприяє формуванню в учнів таких якостей, як толерантність, взаємоповага та відповідальність.

Результати даного дослідження підтверджують перспективність використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі для формування соціальної компетентності молодших школярів. Ці підходи можуть слугувати основою для подальших розробок та впровадження інноваційних методик в педагогічну практику з метою підвищення якості навчання та розвитку особистості учнів.

4. Рекомендації є результатом аналізу та узагальнення отриманих у ході дослідження даних, а також врахування сучасних тенденцій у педагогічній науці та практиці.

Перш за все, важливо відзначити, що використання цеглинок ЛЕГО має потужний потенціал для стимулювання розвитку соціальних навичок учнів. Запропоновані методичні підходи спрямовані на використання

конструкційних завдань та групових проєктів, що сприяють співпраці, комунікації та взаєморозумінню молодших школярів.

Далі, надано рекомендації щодо структурування уроків, в яких використовуються цеглинки ЛЕГО, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів. Такий підхід дозволяє оптимізувати процес навчання та забезпечити максимальну ефективність взаємодії з матеріалом.

Також висвітлено важливі аспекти ефективного використання цеглинок ЛЕГО для розвитку критичного мислення, творчості та рішення конфліктних ситуацій, що безпосередньо впливають на соціальну компетентність учнів.

Розроблені методичні рекомендації можуть бути використані вчителями та педагогічними працівниками в процесі планування та проведення уроків, спрямованих на розвиток соціальних навичок у молодших школярів. Окрім того, вони відкривають перспективи для подальших наукових досліджень у сфері використання цеглинок ЛЕГО в освітньому процесі та їх впливу на соціальну адаптацію та розвиток особистості учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березан В. І. Підготовка майбутнього педагога до реалізації інноваційних педагогічних технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. праць : у 2-х ч. 2002. Вип. 2. Ч. 2. С. 181-185.
2. Бех І. Д. Професійно-особистісна компетентність педагога у контексті гуманістичної особистісно орієнтованої освіти. *Наукові записки. Серія : Педагогіка і психологія*. 2002. Вип. 6. Ч. 1. С. 13-19.
3. Використання конструктора LEGO у роботі з дітьми дошкільного віку: методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів ЗДО / упорядники Т.М. Богдан, Д.О. Галаган, Д.М. Ярошенко. Чернігів : Баликіна О.В., 2018. 60 с.
4. Виховний потенціал початкової освіти: навч. посіб. К., 2017. с. 144
5. Вправи з ЛЕГО у початковій школі (НУШ). URL: <https://vseosvita.ua/library/vpravi-z-ЛЕГО-u-pocatkovij-skoli-nus-125123.html> (дата звернення: 10.08.2023).
6. Г. Цветкова Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць / Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2020р., 496 с.
7. Гончарова-Горянська М. Соціальна компетентність: поняття, зміст, шляхи формування в дослідженнях зарубіжних авторів. *Рідна школа*. 2004. № 7-8. С. 71-74.
8. Данилова Л. Формування особистості нового типу. *Педагогіка і психологія*. Київ: Магістр, 1997. 256 с.
9. Енциклопедія освіти / Акад. пед. Наук України; головний ред. В.Г.Кремень. К.: Хрінком Інтер, 2008. 1040 с.
10. Єфімова О.В. Використання ЛЕГО-технологій. URL: <https://docplayer.ru/26760465-Ispolzovanie-ЛЕГО-tehnologiy-vkorrekcionno-logopedichesky-rabote-s-detmi-s-obshchim-nedorazvitie-rechi.html> (дата

звернення: 02.05.2023).logopedichesky-rabote-s-detmi-s-obshchim-nedorazvitierechi.html (дата звернення: 02.05.2023).

11. Мирошниченко К. Освітня робототехніка: зб.наук.пр.за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освітня робототехніка» (14 квітня 2022 р.) Дніпро, 2022. 162 с.

12. Коваленко В. В. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: посібник / за наук. ред. проф. М. П. Лещенко. Київ, 2017. 192 с.

13. Кудікіна Н.В. Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі: Монографія. К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2003. 42 с.

14. ЛЕГО-система в освітньому просторі нової початкової школи. URL: <https://www.schoollife.org.ua/586-2018/> (дата звернення: 02.05.2023).

15. Литвиненко С. А. Дитина і середовище: проблеми і суперечності соціалізації. Психологія: реальність і перспективи. 2013. Вип. 2. С. 16-19).

16. Матішак М. Формування соціальної компетентності: напрями Співпраці педагога з батьками молодших школярів URL: https://www.researchgate.net/publication/311572121_FORMUVANNf (дата звернення: 02.05.2023).

17. Методична розробка до навчальних посібників ЛЕГО ДАСТА для спеціальних шкіл. К., 2015. 250 с.

18. Міхеєва О.В, Якушкін П.А. ЛЕГО: середовище, іграшка, інструмент. Навчальний посібник. К., 2011.

19. Моцна В. Формування окремих компетенцій молодших школярів URL: <https://www.cuspu.edu.uam/ua/ntmd/konferentsiy> (дата звернення: 02.05.2023).

20. Волощенко Н. О., Коваль Ю. О. Освітньо-розвивальний потенціал Lego-технології у розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. *Освітній дискурс*. Гуманітарні науки. 2019. Вип. 11. С. 88-98.

21. Ніколаєску О. І. Формування соціальної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до вимог нових державних

освітніх стандартів : науково-методичний посібник. Черкаси : ОІПОПП, 2014. 76 с.

22. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с.

23. Олішевська В. Б. Вправи, ігри, творчі завдання. Розвиток творчих здібностей. Початкова школа. К., 2016.

24. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. К.:Знання, 2007. 495 с.

25. Пеккер Т. В. Програма розвитку конструктивних здібностей дітей початкової школи. ЛЕГО-конструювання. К., 2020.

26. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

27. Розвиток соціальної компетентності на уроках в сучасній школі URL: http://umanstudy.at.ua/publ/metodichnij_poradnik/mo (дата звернення: 02.05.2023).

28. Савченко О.Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. С. 34-46.

29. Скірко Р. Л. Формування соціальної компетентності майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед.наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2010. 250 с.

30. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 класи. К.:ТД «ОСВІТНІЙ-ЦЕНТР», 2018.

31. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник. Київ, 2017. 548 с.

32. Трубачева С. В. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий

досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. С. 53-58.

33. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник / Упорядник О. Рома. The LEGO Foundation. 2018. 32 с.

34. Юрченко О. В. Соціальна компетентність молодшого школяра: контент-аналіз поняття. Педагогіка. Теорія і методика навчання, виховання та освіти. 2009, № 5. С. 105-110.

35. Юрченко О. Основи формування соціальної компетентності молодших школярів : практичний довідник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 250с.

36. Як використовувати ЛЕГО для вивчення математики. URL <https://osvitanova.com.ua/posts/1711-vyvchaiemo-matematyku-zadopomohoiu> ЛЕГО (дата звернення: 10.08.2023).

37. Gauntlett, D. (2019). LEGO-Based Therapy: How to Build Social Competence through LEGO-Based Clubs for Children with Autism and Related Conditions. London: Jessica Kingsley Publishers.

38. Horn, M. S., & Wilensky, U. (2017). Blocks to Robots: Learning with Technology in the Early Childhood Classroom. New York: Teachers College Press.

39. Papert, S. (2017). Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas. New York: Basic Books.

40. Resnick, M. (2018). Lifelong Kindergarten: Cultivating Creativity through Projects, Passion, Peers, and Play. Cambridge, MA: The MIT Press.

ДОДАТКИ

Додаток А

КОНСПЕКТ УРОКУ З МАТЕМАТИКИ В 1-Б КЛАСІ НА ТЕМУ «ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10»

Тема: Додавання та віднімання в межах 10

Мета: повторити і закріпити вміння додавати й віднімати числа в межах 10, порівнювати вирази, повторити склад числа 10; розвивати логічне мислення, сприяти розвитку можливостей і здібностей кожної особистості, вчити працювати в групах, парах; прищеплювати інтерес до уроків математики, виховувати дисциплінованість і організованість.

Обладнання: мікрофон, мультимедійна дошка, олівці, картки, крейда, ЛЕГО.

Хід уроку

I. Організація класу

1. Психологічне налаштування на роботу на уроці

—Щоб налаштуватися на плідну роботу, повторимо нашу примовку.

Щоби гарно працювати,
Треба нам увагу мати,
Працьовитість і уміння,
Та ще трішечки терпіння
Гарні риси всі ми маєм,
Тож урок розпочинаєм.
Ми не будем гаять час,
Бо знання чекають нас.

—Посміхніться ,дітки,тому,хто зліва,посміхніться ,тому ,хто справа.

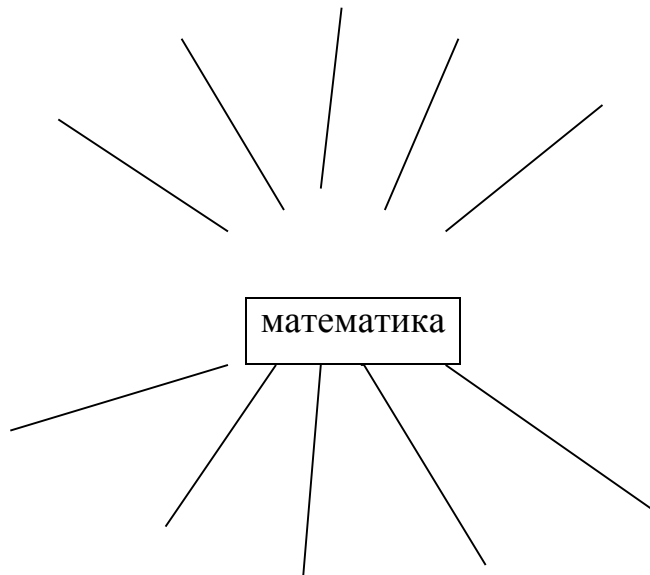
—Дітки у вас на партах лежать цеглинки ЛЕГО ,якщо настроїй чудовий підніміть жовту цеглинку ,якщо не дуже підніміть синю цеглинку.

Вправа «Мікрофон»

—Я підготував(вся)лася до уроку ...

—Що ви очікуєте від уроку?

—Пригадаємо, що ми робимо на уроках математики?

II. Повідомлення теми, мети уроку

—Сьогодні на уроці ми будемо закріплювати навички обчислювати вирази на додавання і віднімання чисел у межах 10; розвивати вміння розв'язувати задачі на збільшення та на зменшення числа на кілька одиниць, вирушимо у подорож на незвичайному потязі, будемо працювати в групі, в парі, самостійно.

—Ми відправляємося у подорож на потязі. А він у нас числовий. Зимовий вітерець подув і всі цифри переставив місцями. Відновіть числовий ряд від 1 до 10.

1. Гра «Числові вагончики»

5,4,10,7,1,3,9,2,4,6.

—Сусіди числа 7,9,6,3,8.

2. Усна лічба.

— У вас на партах є цеглинки ЛЕГО на яких вже написані різні цифри. Коли ми з'єднаємо їх між собою можемо побачити як утворюється приклад додавання, а розділивши вихідну фігури бачимо сутність дії віднімання.

2+2

5+4

6+3

3. Гра «Десять клітинок»

— Обведіть у зошиті 10 клітинок. Розфарбуйте 2-гу і 8-му клітинки.

1. Каліграфічна хвилинка.

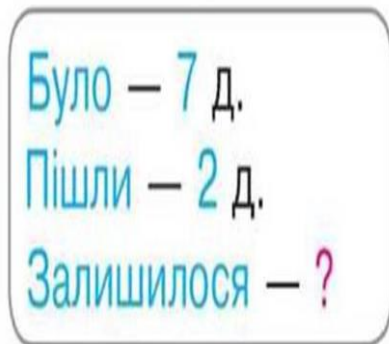
Погляньте на екран, яку будемо прописувати сьогодні цифру? (4)

А які асоціації у вас виникають коли ви чуєте слово «чотири»? У мене, наприклад, одразу виникає словосполучення «чотири пори року». А у вас?

2. Гра «Оплески»

(В долоні плещуть стільки разів, скільки вчитель показує предметів – олівці, картки, крейда).

3. Складання та розв'язування задачі за умовою. (робота в зошиті)

Фізкультхвилинка «Ведмедики».

Йшли ведмедики малі, (Діти крокують на місці)

Нахилились до землі. (нахиляються вперед, торкаються руками підлоги)

Потім стали, руки в боки, (Стають рівненько.)

І зробили три підскоки. (Три рази підстрибують.)

Потім розминали плечі. (Кругові рухи руками, що торкаються плечей)

Руки вгору, (Піднімають прямі руки вгору.)

Опустили, (Опускають руки.)

I за парти тихо сіли. (Сідають за парти.)

Робота над прикладами в парах

Доданок	1	2	3	4	5
Доданок	9	8	7	6	5
Сума					

IV. Закріплення вивченого матеріалу

Творча робота

—Розгляньте приклади з хмаринками. Здогадайтесь яке число заховалось.

Пофантазуйте, та складіть задачу до одного з розв'язків

$$4 + \text{хмаринка} = 6$$

$$\text{хмаринка} + 3 = 8$$

$$6 + 1 = \text{хмаринка}$$

V. Підсумок уроку

—Чи сподобався вам урок з використанням конструктора ЛЕГО? Підніміть цеглинку ЛЕГО яка відповідає вашому настрою.

—Діти, про що ми говорили на уроці?

—Які завдання виконали?

—Чи справдились ваші очікування?

—Де в житті вам стануть у нагоді сьогоднішні знання?

КОНСПЕКТ УРОКУ З МАТЕМАТИКИ В 1-Б КЛАСІ НА ТЕМУ «ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ»

Тема: Додавання двоцифрових чисел без переходу через десяток.

Мета: ознайомити учнів із додаванням двоцифрових чисел без переходу через десяток; формувати вміння застосовувати цей прийом для розв'язання задач; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати вміння учнів розв'язувати складати і розв'язувати задачі за малюнком, записувати числа у вигляді суми розрядних доданків, креслити відрізки; розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу; прищеплювати бажання вчитися, інтерес до математики.

Обладнання: таблиці для усної лічби, предметні малюнки, ЛЕГО конструктор.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

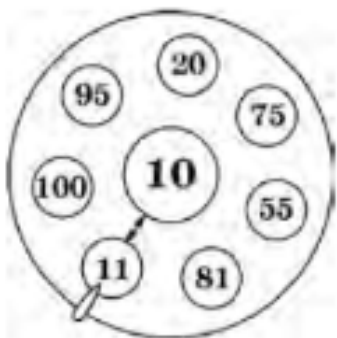
Хід уроку

I. Організаційний момент

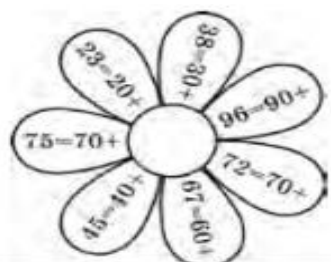
II. Повторення вивченого матеріалу

1. Усна лічба

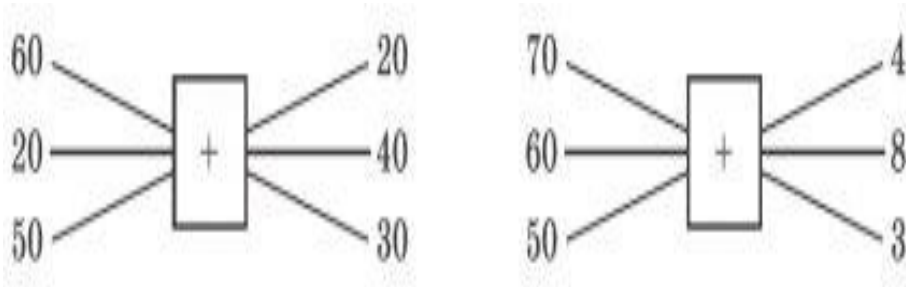
Гра «Телефон»

Вправа-гра «Математична квітка»

2. Додавання круглих чисел. Додавання одноцифрових чисел до круглих (за таблицями)

3. Хвилинка каліграфії .

- Знайдіть закономірність: 16; 26; 36.
- Яка цифра не змінювалася?
- Де вона знаходиться?
- Як називається цей розряд?
- Що відбувається з цифрою, яка знаходиться другою праворуч?
- Який це розряд?
- Продовжте ряд чисел до 100.

4. Вправа-гра «Допоможи білочці»

- Допоможіть білочці скласти картки з числами по порядку. Запишіть числа, яких не вистачає. Складіть 2 рівності, використовуючи дані числа.

- Допишіть потрібні числа. Запишіть утворені рівності.

5. Розв'язування задачі

Для консервації овочів сім'я витратила 90 грн. 60 грн заплатили за помідори, 20 грн — за огірки, а інші гроші — за цибулю. Скільки гривень заплатили за цибулю?

6. Математичний диктант (в зошиті)

- ✦ Знайдіть суму чисел 30 і 5.
- ✦ Зменшуване 67, від'ємник – 60. Знайдіть різницю.

✦ Збільшіть на 1 числа 45, 78, 99.

✦ Зменшіть на 1 числа 28, 56, 70.

III. Повідомлення теми і мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ми навчимося додавати двоцифрові числа без переходу через розряд, будемо розв'язувати приклади і задачі, креслити відрізки, а також виконувати багато інших цікавих завдань.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Постановка проблеми. Відкриття нових знань

— Знайдіть суму чисел 35 і 23.

— Ми вміємо розв'язувати такі приклади? (*Ні*)

— Спробуємо розв'язати ці приклади за допомогою моделей (*трикутників і точок*).

2. Пояснення нового матеріалу

35 – це 3 десятки і 5 одиниць

23 – це 2 десятки і 3 одиниці.

— Потрібно десятки скласти з десятками, а одиниці скласти з одиницями.

Сума дорівнює $35 + 23 = 58$.

Висновок. Щоб додати двоцифрові числа, потрібно до десятків додати десятки, а до одиниць — одиниці.

3. Первинне закріплення

1) *Колективна робота*

— Знайдіть суму чисел.

$$43 + 21 =$$

$$54 + 32 =$$

Діти розв'язують усно, промовляючи правило.

— 43 – 4 десятки 3 одиниці.

— 21 – 2 десятки 1 одиниця.

Десятки додаю до десятків, а одиниці — до одиниць.

Сума дорівнює 64 (*шістдесяти чотирьом*).

54 – 5 десятків 4 одиниці. 32 – 3 десятки 2 одиниці.

Десятки додаю до десятків, а одиниці — до одиниць.

Сума дорівнює 86 (*вісімдесяти шести*).

2) Коментоване виконання завдань

а) Застосовуючи переставну властивість дії додавання, розв'яжіть приклади.

$$40 + 3 + 20 + 5 \quad 70 + 2 + 20 + 8$$

б) Розгляньте записи і поясніть розв'язання.

$$27 + 32 = 20 + 7 + 30 + 2 = 50 + 9 = 59$$

4. Самостійна робота

1 варіант

$$45 + 51 \quad 22 + 33 \quad 67 + 12$$

2 варіант

$$13 + 66 \quad 44 + 22 \quad 34 + 41$$

Самоперевірка — за готовим зразком з дошки.

1 варіант — 96; 55; 79;

2 варіант — 79; 66; 75.

Фізкультхвилинка

Хмарка сонечко закрила,

(закрити обличчя руками)

Слізки срібнії зронила.

Ми ті слізки пошукаєм, (присідання)

У травичці позбираєм.

Пострибаєм, як зайчата,

(стрибки)

Політаєм, як пташата,

(помахи руками, як крилами)

Потанцюємо ще трішки,
 (танцювальні рухи)
 Щоб спочили ручки, ніжки.
 Всі веселі? От чудово!
 А тепер до праці знову.

V. Закріплення вивченого матеріалу

1. Робота в парах

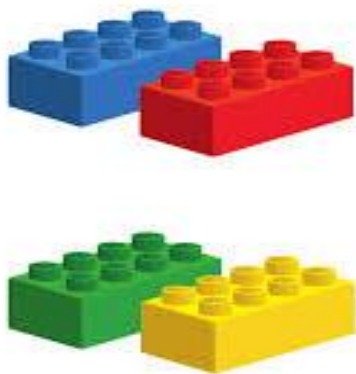
— Потрібно вставити пропущені числа.

1 м = ... дм   12 дм = ... дм ... см   3 дм = ... см   41 дм = ... дм ... см

1 м = ... м   6 дм 6 см = ... см

2. Робота з математичними цеглинками

— На дошці записаний приклади $16+10, 10+7, 12+7, 14+13$, а також на цеглинках у вас написані варіанти відповідей (17-зелена, 26-жовта, 19-червона, 27-синя). Вам потрібно буде одночасно підняти цеглинку того кольору, яка відповідає правильній відповіді.

Фізкультхвилинка (гімнастика для очей)

2. Розв'язування задач

1) Коментоване розв'язування задачі

Із класу викликали до кабінету лікаря 12 учнів. У класі залишилося 17 учнів.

Скільки всього учнів було в класі?

2) Самостійне розв'язування задачі після її аналізу

- Із 50 кг яблук отримали 40 кг яблучного джему. Скільки кілограмів рідини випарувалося під час варки джему?

На дошці — коротка умова задачі.

$$\left. \begin{array}{l} \text{Яблука} - 40 \text{ кг} \\ \text{Вода} - ? \end{array} \right\} 50 \text{ кг}$$

— Якою дією треба розв'язати задачу?

3. Розв'язування логічних задач

- Бегемот важчий за носорога, а носоріг важчий за бика. Хто з них найлегший? (*Бик*)
- У коробці лежить 4 кульки: чорних, білих і червоних. Червоних кульок стільки ж, скільки білих і чорних разом. Скільки чорних кульок у коробці? (*Червоні кульки складають половину всіх кульок, тобто їх 2. Чорних і білих кульок разом 2. Отже, їх по одній кожного кольору. Чорних — 1, білих — 1, червоних — 2.*)

4. Розгадування математичних ребусів

100лиця Пі100лет Кі100чка 100вп 40а

VI. Підведення підсумків уроку.

- Чим цікавий для вас був урок?
- З яким обчислювальним прийомом ми ознайомилися на уроці?
- Розкажіть алгоритм додавання двоцифрових чисел. Наведіть приклади

КОНСПЕКТ УРОКУ З МАТЕМАТИКИ В 1-Б КЛАСІ НА ТЕМУ «СКЛАД ЧИСЛА 10»

Тема: Склад числа 10. Порівняння чисел у межах 10.

Мета: Закріпити знання дітей про нумерацію чисел першого десятка та вміння порівнювати числа в межах 10; вдосконалювати навички усної лічби; сприяти засвоєнню учнями складу числа 10; Розвивати логічне мислення, мовлення; Виховувати бережливе ставлення до природи.

Обладнання: демонстраційний матеріал, картки з виразами, числовий будиночок, малюнки лісових мешканців, ЛЕГО конструктор.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Пролунав уже дзвінок
Всім пора нам на урок
Встаньте всі рівненько
Привітайтеся гарненько:
«Добрий день!»
На уроці не куняйте
Математику вивчайте!

I. Актуалізація опорних знань

1. Кількісна та порядкова лічба предметів

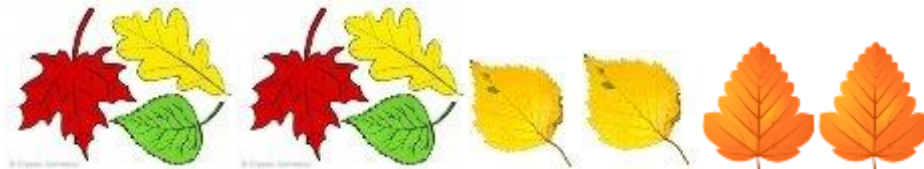
А) (Наочність на дошці на магнітах)

— Сьогодні ми помандруємо до лісу математичними стежками, зустрінемося

з її мешканцями. В лісі не можна шуміти, щоб не заважати тваринам. По дорозі порахуємо дерева. Скільки всього дерев? Яке перше? Третє? П'яте?

Б) Подув вітерець і здув з дерев листочки і перемішав їх. Розташуйте їх у порядку зростання (в порядку спадання)

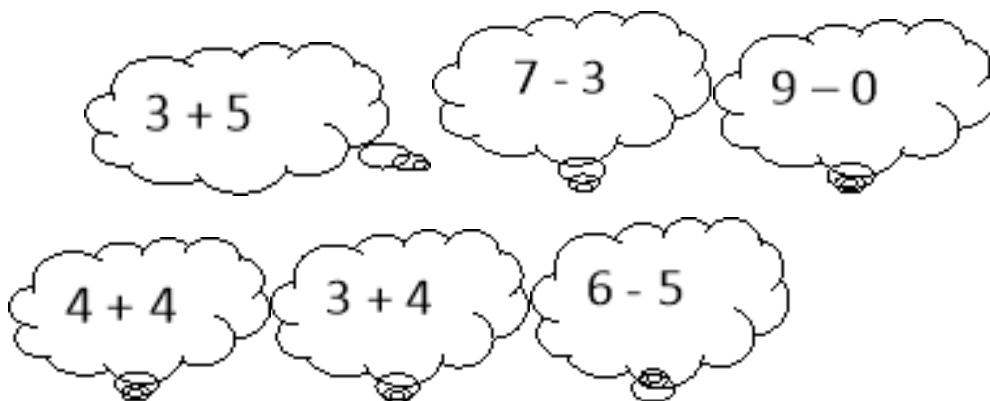

- Полічіть від 1 до 7, від 8 до 3.
- Назвіть найменше натуральне число (1),
- Що ви можете сказати про найбільше натуральне число? (не існує)
- найменше одноцифрове число (1)
- Найбільше одноцифрове число (9)
- Найменше двоцифрове число (10)
- Що ви знаєте про число 10? (сусіди, складається з 1 і 0, пальців на руках, ногах, десяток яєць, доміно)

2. Каліграфічна хвилинка

—Відкрийте зошити і напишіть в рядочок цифри 10.

3. Усний рахунок. Гра «Мовчанка»

—Діти, на небі з'явилися хмарки, щоб ми не змокли під дощем, потрібно виконати приклади, що знаходяться на них, а відповідь показати мовчки цифрами, що є у вас на партах.

—Добре. Все виконали правильно. Хмарки зникли.

—Ми мандруємо далі. Зустрічаємо білочку. Вона готується до зими. Допоможемо їй зібрати горішки. Упершу корзинку горішки зі складом числа 8, у другу – 9. Білочка нам дякує. А ми рушаємо далі.

$4+5$	$5+3$	$2+6$
$1+8$	$1+7$	$7+2$
$3+6$	$5+5$	$4+4$

III. Оголошення теми і мети уроку.

—Ви звернули увагу, що залишився один горішок. Чому? Сьогодні ми будемо вивчати склад числа 10 і заселимо останній числовий будиночок, а також порівнюватимемо числа в межах 10.

IV. Вивчення нового матеріалу.

10
1+9
2+8
3+7
4+6
5+5
6+4
7+3
8+2
9+1

—Далі на нашому шляху зустрічається їжачок, який просить нас допомогти зібрати йому врожай яблук і скласти їх до кошика.

1. Вивчення складу числа 10. Робота з демонстраційним матеріалом.

—Скільки на дереві яблук?(10)

—Кладу в кошик, скільки на дереві, скільки в кошику, всіх скільки? (9)

—Складемо приклад на додавання? Запишіть в зошит.

—Ми з вами записали склад числа 10. Їжачок нам дякує. Рушаємо далі.

—Хто гарно працює, тому потрібно перепочити.

Фізкультхвилинка.

Раз! Два! Всі присіли,

Потім вгору підлетіли.

Три, чотири — нахилились Із струмочка дружно вмились.

П'ять, шість — всі веселі Крутимось на каруселі.

Сім, вісім — в поїзд сіли, Ніжками затупотіли.

Дев'ять, десять — відпочили І за парти дружно сіли.

V. Закріплення вивченого матеріалу

1. Первинне закріплення.

—Ми з вами сьогодні на уроці вивчили склад числа 10. Давайте перевіримо як ви засвоїли. У вас на партах цеглинки ЛЕГО з різними числами.

Задача:

—У Андрія 10 яблук червоного і жовтого кольорів. Яка можлива кількість жовтих і червоних яблук у Андрія?

—Діти, за допомогою цеглинок ЛЕГО запропонуйте можливу кількість жовтих та червоних яблук ($5+5, 6+4, 7+3, 9+1$).

2. Порівняння чисел

—Рушаємо вперед. Зустрічаємо нашу хитрунку? Вона не хоче вчитися.

Просить нашої допомоги порівняти числа:

$10 \square 9$

$3+7 \square 9$

$10 \square 5+5$

$8 \square 8$

$6+4 \square 8$

$9 \square 8+2$

—Як можна назвати ці вирази (рівність, нерівність)

3. Геометричний матеріал.

—А ось ще один лісовий мешканець, який мало ходив до лісової школи, бо всю зиму просипає. Ведмідь! Він не вміє розрізняти геометричні фігури. Допоможемо йому?

1-варіант

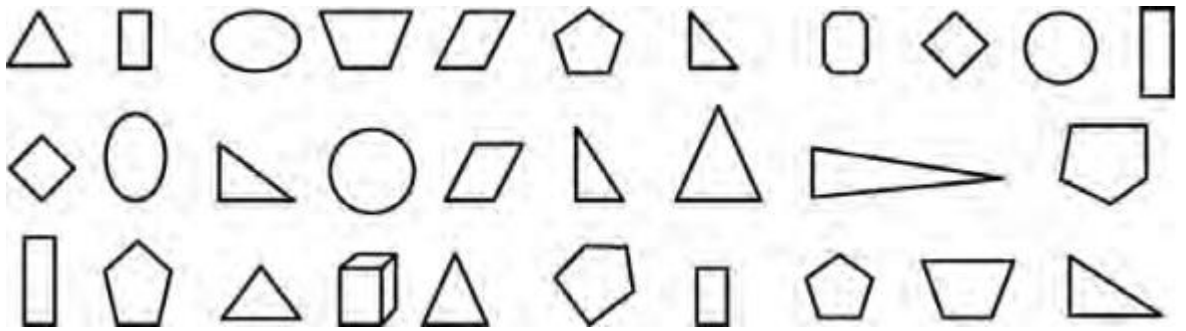
Робота в групах. «Знайди і розфарбуй задану фігуру».

1 група: чотирикутник

2 група: трикутник

3 група: п'ятикутник

2-й варіант

—Подивіться на будиночок. Які фігури ви бачите? Намалюйте в зошиті в рядочок стільки трикутників (прямокутників, шестикутників) скільки цих фігур на малюнку.

—Скільки ви намалювали трикутників? (3)

—Скільки чотирикутників? (3)

—Скільки шестикутників? (2)

—Скільки разом? (8)

—Домалюйте в рядочок стільки кругів, щоб всіх фігур було 10.

—Скільки кругів домалювали? (2)

—Молодці!

VI. Підсумок уроку.

—Наша подорож добігла кінця. Давайте повторимо, що ми вивчали на уроці?

—Склад якого числа вивчили? (10)

—Число 10 записується за допомогою цифр? (1 і 0)

—10 складається: ...

